Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פּרייז 15 גראָשען

היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 178 | Łódź, Poniedziałek, 1 sierpnia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, כ״ח תמוז תרצ״ב | № 178

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פּעטריקאווער 21, טעל. 224-71

היטלער האט נישט קיין מעהרהייט

די לאַגע בלייבט דיזעלבע. — די צאָהל קאָמוניסטישע שטימען איז געשטיגען. — קאָמוניסטען זענען דאס צינגעל פונ׳ם גלייכגעוויכט

דער רעזולטאַט פון די וואַהלען אין דייטשלאַנד

די בלוטיגע פאַרוואַהל-נאַכט

בערלין, 31 (ספּ. טעל.)

די פאַרוואַהל־נאַכט איז אַדורך, זעהר אומרוהיג.

דאָ זענען פאָרגעקומען ערנסטע צוזאַמענשטויסען צווישען היטלעריסטען און קאָמוניסטען.

פּאָליציי האָט ליקווידירט די צוזאַמענשטויסען.

אין דער צפון־געגענד פון דער שטאָט איז 1 קאָמוניסט דערשאָסען געוואָרען דורך אַ פּאָליציאַנט.

אויף דער פּראָווינץ זענען אויך פאָרגעקומען בלוטיגע צוזאַמענשטויסען.

אין פולדא האָבען די קאָמוניסטען דערשאָסען דעם קאָמענדאַנט פון די היטלעריסטישע שטורמיסטען.

אין דיסעלדאָרף איז דער דאָרטיגער קאָמוניסטישער אָנפיהרער שווער פערוואונדעט געוואָרען דורך אַ היטלעראָוויעץ.

בעת אַ רעוויזיע האָט פּאָליציי אין אַ היטלעריסטישער קאַזאַרמע קאָנפיסקירט געוועהר און אַמוניציע.

24 היטלעראָוועצעס זענען אַרעסטירט, און זיי ווערען איבערגעגעבען אין געריכט.

אין ראָלאַני איז אויסגעבראָכען אַ פערביטערטער קאַמף צווישען היטלעריסטען און קאָמוניסטען. מ׳האָט אַרויסגערופען פּאָליציי פון גאַרזשעליץ. די קאָמוניסטען האָבען זיך פערבאַריקאַדירט אין זייער קאַזאַרמע, וועלכע פּאָליציי האָט איינגענומען דורך אַ ביקסען־שיסעריי.

אויף דער ראַדיאָ־סטאַציע אין ברעסלוי איז געמאַכט געוואָרען אַן אַטענטאַט דורך אונטערלייגען פייער (אונטערן בנין פון דער סטאַציע).

אויף דעם היטלעריסטישען דעפּוטאַט שטרייכער, וועלכער האָט זיך צוריקגעקעהרט מיט היטלערס אויטאָ פון ביירוט, איז, נאָהענט לעם ניערנבערג, געמאַכט געוואָרען אַ רעוואָלווער־אַטענטאַט, שטרייכער׳ן האָט די קויל נישט געטראָפען.

צווישען די היטלעריסטען און די רעפּובליקאַנער איז אויסגעבראָכען אַ בלוטיגער קאַמף. ביידע צדדים האָבען געשאָסען און זיך בעוואָרפען מיט שטיינער.

אין קאַסעל איז דערשאָסען געוואָרען דורך אַ היטלעריסט אַ מיטגליד פון די „רייכסבאַנער״.

אין נירענבערג זענען אַ סך פערזאָנען שווער פערוואונדעט געוואָרען.

אין ליובעק זענען אויסגעבראָכען געשלעגען צווישען היטלעריסטען און סאָציאַל־דעמאָקראַטען. איין היטלעריסט איז דערהרג׳עט געוואָרען.

אין אָפענהיים האָבען היטלעריסטען דערשאָסען אַ סאָציאַל־דעמאָקראַט.

אין קרעפעלד איז אין שפּיטאָל געשטאָרבען אַ שווער־פערוואונדעטער קאָמוניסט.

אין עסען איז 1 קאָמוניסט דערהרג׳עט געוואָרען, און עטליכע שווער פערוואונדעט.

בערלין, 31 (ספּ. טעל.)

דער פערלויף פון דער היינטיגער אָפּשטימונג איז אין אַלגעמיין געווען אַ רוהיגער.

בלויז אין עטליכע ערטער איז די רוהע געשטערט געוואָרען.

אין איין אָרט איז 1 פּערזאָן דערהרג׳עט און עטליכע שווער־פערוואונדעט געוואָרען.

גרעסערע אינצידענטען זענען פאָרגעקומען אין ברעסלוי.

פּאָליציי האָט דאָרט אַרעסטירט 31 פּערזאָן.

אויך אין קעלן זענען פאָרגעקומען בלוטיגע צוזאַמענשטויסען: פּאָליציי האָט געשאָסען אויף די קאָמוניסטען און דערביי איינעם פערוואונדעט.

אין דיסעלדאָרף איז שווער פערוואונדעט געוואָרען אַ־ין פּאָליציאַנט.

די רשימה פון דער פאָריגער בלוטיגער נאַכט

די רשימה פון דער פאָריגער בלוטיגער נאַכט

(ווייטער זעה 9־טע זייט)

טעאַטער „סקאַלא״
15 שרודמיעסקא 15
טעלעפאָן 232-33

היינט, מאנטאג
דעם 1־טען אויגוסט, 9 אָוונד

טעאַטער „סקאַלא״
15 שרודמיעסקא 15
טעלעפאָן 232-33

אומאָפּרופליך לעצטע געזעגנונגס־פאָרשטעלונג
פון דער וועלט־בעריהמטער אַרטיסטין, שטערן פון ניו־יאָרקער קונסט־טעאַטער

בערטא
געדסטעז

עם וועדט נעגעבען צום לעצטען מאָל די שטאַרק־אויסגענומענע קלאַסישע דראַמע

„מירעלע אפרת״

פון יעקב גארדין אין 4 אַקטען.
עם נעמט אנטייל פאלגענדער אנסאמבל:
מ. אייזענבערג, ח. בוזגאַן, ש. בליאַכער, בערטא געדסטען.
ק. נוטמאַן, ש. לאַנדוי, ב. מעלבניק, י. סטרוגאַטש, באַרסקא־פישער, ד. ראָזענבלום, ר. שילער, ל. שריפטזעצער א. אנד.

אכטונג! נאָך דער פאָרשטעלונג פערלאָזט די קינסטלערין לאָדז און פאהרט מיט׳ן ערשטען צוג קיין אויסלאַנד.

בילעטען אויף דער פאָרשטעלונג פון 11 ביז 2 און פון 5 ביז 9 אין קאַסע פון טעאַטער.

שארפע פוילישע נאטע צו דייטשלאנד

דייטשער אמבאסאדאר אין ווארשא האט 2 מאל ארונטערגענומען די פוילישע פאהן

וואַרשאַ, 31 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט)

די פאָליטישע סענסאַציע פון טאָג אין וואַרשאַ איז היינט דאָס, וואָס דער דייטשער אַמבאַסאַדאָר האָט אַליין אַראָפּגענומען די פוילישע פאָן, וואָס איז אויפגעהאָנגען געוואָרן אויף דער געביידע אין וועלכער די אַמבאַסאַדע געפינט זיך אויף (פּיענקנע 17).

די פוילישע פאָן איז אויפגעהאָנגען געוואָרן אין שייכות מיט'ן ים-יום-טוב („שוויענטאָ מאָזשאַ").

דער אַמבאַסאַדאָר האָט די דאָזיגע פאָן 2 מאָל אַרונטערגענומען.

אַרום 12 בייטאָג האָט ער ז' אַרונטערגענומען צום ערשטען מאָל, הערנאָך צוריק אויפגעהאָנגען, און אַרום 6 — ווידער אַרונטערגענומען.

די פוילישע רעגירונג האָט זיך געווענדט צו דער דייטשער רעגירונג מיט אַ שאַרפער פּראָטעסט-נאָטע, אין וועלכער ס'ווערט דערקלערט, אַז דאָס אַראָפּנעהמען די פוילישע פאָן איז אַ בעליידיגונג פון דעם פוילישען נאַציאָנאַלען יום-טוב, און אַז אַנדערע אויסלענדישע מלוכה-פאָרשטעהער זענען אויף אַזוי פיל טאָלעראַנט, דאָס בעת פוילישע פייערונגען הערלויבען זיי אויפצוהענגען פוילישע פאָנען אין די הויפען, וואו זייער'ע פאָרשטעהער-שאַפטען געפינען זיך.

דאָ איז די בעליידיגונג שטאַרקער, בפרט דער-פאַר, וואָס די דייטשע אַמבאַסאַדע געפינט זיך אין אַ פוילישען הויף.

די נאָטע איז אָנגעשריבען אין אַ שאַרפער פאָרם, און דערקלערט, אַז פוילען וועט דערפון ציהען די געהעריגע קאָנסעקווענצען.

61 א"י-איינוואוינער פאהרען קיין בירא-בידזשאן

ירושלים. (יט"א) 61 א"י - איינוואוינער. ס'רוב קאָמוניסטען, האָבען זיך רעגיסטרירט אָפּ-צופאָהרען קיין סאָוויעט-רוסלאַנד מיט'ן צוועק צו בעזעצען זיך אין בירא-בידזשאַן.

ד"ר ווייצמאן וועט נישט אנטיילנעמען

אין דער דיסקוסיע פון אקציאנס-קאמיטעט

לאָנדאָן, 31 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אויף אַן'אָנפראַגע פון י.ט.א.-פאָרשטעהער, האָט ד"ר ווייצמאַן ערקלעהרט, אַז ער וועט זיך נישט בע-טייליגען אין דער דיסקוסיע פון אַקציאָנס-קאָמיטעט. ער איז געקומען אַהער, כדי אויסצומיידען מיס-פערשטענדנישען און קלאַנגען, אַז ער האָט נישט געוואָלט קומען צו די זיצונגען פון אַ. ק. ער ווירד-מעט זיך איצט איינגאַנצען דער וויסענשאַפטליכער אַרבייט.

מיט 18 יאהר צוריק האט זיך אנגעהויבען דער וועלט-קריג

די ערשטע מאביליזירטע דייטשע זעלנער

די פאר-קאנפערענץ פון יודי-שען וועלט-קאנגרעס

וועט פארקומען דעם 14 ד.ח. אין גענף

בערלין, 31 (יט"א טעלעגראַפיש) דער קאָמיטעט צונויפצורופען דעם יודישען וועלט-קאָנגרעס האָט בשלאָסען צונויפצורופען די פאָר-קאָנפערענץ אויפן 14 אויגוסט ה. י. קיין גענף.

פאדערונגען צום אקציאנס-קאמיטעט

פון א מיטינג אין נהלל

ירושלים, 31 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אין נהלל איז היינט פאָרגעקומען אַ גרויסער מיטינג. ס'איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, אַז דער אַקציאָנס-קאָמיטעט זאָל פערלאַנגען 10 טויזענד סערטיפיקאַטען, ס'זאָלען אויפהערען די פּאַרטיי-רייסענישען און ס'זאָלען פערגרעסערט ווערען די פאָנדען.

די זיצונג פון ניי-געוועהלטער קהלה-ראט

איז נישט פארגעקומען

ראַדאָם 31 טעלעפאָניש) היינט האָט געזאָלט פאָרקומען אַ זיצונג פון ניי-געוועהלטען קהלה-ראַט. פאַר דער זיצונג האָבען אָבער די פרנסים בעקומען מיטטיילונגען, אַז די זיצונג וועט נישט פאָרקומען, ווי מ'רעכענט איז דאָס אַ רעזול-טאַט פון דער גרויסער צאָהל אינטערווענצען וואָס זענען פאָרגעקומען אין דער היגזיכט.

פוילישער ים-יום-טוב אין גדיניע

די פייערליכע שטימונג איז געשטערט געווארן מיט'ן דערשיינען פונ'ם „צעפעלין"

גדיניע, 31 (טעלעפאָניש)

דער מלוכה-פּרעזידענט אין דער בעגלייטונג פון זיין סוויטע איז דאָ אָנגעקומען אינדערפריה מיט אַ ספּעציעלען צוג.

ער איז אויפגענומען געוואָרען דורך די הויכע בעאַמטע און איז אדורך פאַר דער עהרען-קאָמפּאַניע.

איהם האָבען בעגלייט, צ. א. די מאַרשאַל-קעס פון סיים און סענאַט, פּרעמיער פּריסטאַר, מיניסטער הוביצקי און די וויצע-מיניסטאָרען: בעק, דאַלעזשאַל, און גאַלאַט.

ביי דעם קאָשטשושקי-ברעג איז אָפּגעריכט געוואָרען אַ פייערליכע גאָטעס-דינסט.

נאָך די רעדעס פון גענעראַל אורליטש-דרע-שער, און דעם געוו. הענדעלס-מיניסטער קוויאַט-קאָווסקי, האָט גערעדט דער מלוכה-פּרעזידענט גופא.

די רעדעס זענען געהאַלטען געוואָרען אין אַ זעהר רוהיגען טאָן און בלויז צו ענין דאַנציג.

דער מלוכה-פּרעזידענט האָט זיין רעדע פער-ענדיגט מיט די ווערטער:

— „נישטאָ קיין פוילען אָהן דעם ים און אָהן פּאָמערן! (בעז מאָרזשאַ אי בעז פּאָמאָרזשאַ") אַזאַ צאָהלרייכער אנטייל אין אונזער יום טוב, נישט אַכטענדיג אויף דער שווער-צייט און אויפ'ן שווע-רען קריזיס, איז אַ בעוויז, אַז די גאַנצע פוילישע געזעלשאַפט פערשטעהט דעם דאָזיגען גרויסען אמת!".

2 בייטאָג איז פאָרגעקומען אַ גרויסע דעפי-לאַדע פון דער 10-טער קאַוואַלעריע-דיוויזיע, פון מאָטראָסען-אָפּטיילונגען א. א.

די מאַניפעסטאַציע האָט געדויערט 2 שעה.

בעת די דעפילאַדע, זענען איבער גדיניע גע-פלויגען עסקאַדרעס פון אעראָפּלאַנען.

אין אָווענד איז פאָרגעקומען אַ ראַוט.

גדיניע, 31 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז דאָ פאָרגעקומען דער הערליכער ים-יום-טוב („שוויענטאָ מאָזשאַ") אין וועלכען ס'האָבען אנטיילגענומען דער מלוכה-פּרעזידענט, פאָרשטעהער פון דער רעגירונג, כמעט אַלע מיניסטאָרען און אָנגעזעהענע געסט פון גאַנץ פוילען.

עטליכע צעהנדליג טויזענד געסט זענען אָנגעקומען פון אַלע עקען לאַנד. פּלוצים, 3 בייטאָג בעת די פייערליכקייטען זענען פאָרגעקומען נעבען פּאָרט, האָט זיך איבער גדיניע בעוויזען זעהר נידעריג דער דייטשער „צעפעלין".

עס איז געוואָרען אַ גרויסער טומל: מ'האָט געשריגען און געביילט מיט די פויסטען צום אויבען.

די פייערליכקייטען גופא זענען אָבער נישט געוואָרען געשטערט.

דער „צעפעלין" איז גלייך אָפּגעפלויגען אין דער ריכטונג צו דאַנציג.

אויף די רעגירונגס-פאָרשטעהער האָט דער פאַקט געמאַכט אַ זעהר שלעכטען איינדרוק. מ'בע-טראַכט דאָס אַלס אַ בפירושע פּראָוואָקאַציע מצד דייטשלאַנד, וועלכע האָט דווקא אין דעם טאָג פונ'ם פוילישען ים-יום-טוב געפונען פאַר נויטיג צו דעמאָנסטרירען מיט'ן „צעפעלין".

אין משך פון די פייערליכקייטען זענען געהאַלטען געוואָרען רעדעס וועגען דער בעדייטונג פונ'ם יום-טוב, אין וועלכע ס'איז צווישען אַנדערן בעטאָנט געוואָרן, אַז פוילען וועט נישט אָוועקגעבען דעם ים-ברעג אפילו ווען ס'זאָל פאַר איהם אויס-קומען צו קעמפען ביז צום לעצטען טראָפּען בלוט.

די דייטשע פאליטישע פארטייען וועגן דער יודען-פראגע

וואס האבען זיי געענטפערט אויף אנ'אנפראגע פון דער יוד. טעל. אגענט.

בערלין, 31 (יט"א טעלעגראַפיש) די יודישע טעלעגראַפען-אַגענטור האָט זיך געווענדעט צו די גרויסע דייטשע פּאַרטייען מיט אַ פראַגע וועגען זייער שטעלונג צו דער אַנטיסעמיטישער העצע פון דער נאַציאָנאַלער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי.

די סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פּאַרטיי האָט גע-ענטפערט, די שטעלונג פון די סאָציאַליסטען צו דער ראַסען-פראַגע איז בעקאַנט. זעלבסטפערשטענד-ליך טיילען מיר נישט די שטעלונג פון די נאַציאָ-נאַל-סאָציאַליסטען אין זייער'ע ווילדען אַנטיסעמיטי-שען פּראָגראַם. מיר קענען נישט ענטפערען אויף דער פראַגע, וואָס מער וואָלטען געטון ווען אַ נאַציאָ-נאַל-סאָציאַליסטישע רייכס-רעגירונג וואָלט רעַ-אַליזירט איהר יודען-פּראָגראַם, פון אונזער שטעלונג איז דאָס קלאָהר.

די צענטרום-פּאַרטיי האָט געענטפערט, דאָס פּרעדיגען גרעניצלאָזען האַס געגען די יודען איז געגען אונזער'ע וועלט-אַנשויאונגען, דער פּרינציפּ פון „ואהבת לרעך כמוך" איז חל אויף אַלעמען אָהן אויסנאַהם, מיר טרעטען אַרויס געגען יעדע פאָרם פון בעליידיגען די יודישע בעפעלקערונג.

די דייטשע פאָלקס-פּאַרטיי האָט געענטפערט! אונזער פּאַרטיי פערפאָלגט נישט קיין שום אַנטי-סעמיטישע צילען, מיר זענען געגען דער פאָדע-רונג צו שטעלען די יודען אין אויסנאַהמס-רעכט.

די שטאַטס-פּאַרטיי האָט געענטפערט אויס'ן סמך פון אונזער פּראָגראַם פּראָטעסטירען מיר יעדע אַנטיסעמיטישע פּראָפּאַגאַנדע, מיר זענען געגען די פאָדערונג צו שטעלען די דייטשע יודען אין אויס-נאַהם-רעכט און צו קאָנפיסקירען די פערמעגענס פון די אויסלענדישע יודען, מיר שטעהען אויפ'ן שטאַנדפּונקט פון פולשטענדיגער גלייכבערעכטיגונג פאַר די דייטשע יודען און אויסלענדישע יודען דאַרפען בעהאַנדעלט ווערען צוגלייך מיט אַלע אויס-לענדער.

פאר גאלד, בריליאנטן,
ביזשוטעריע און
לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזן
איזיראר פיאלקא
פיעטריקאווער 7. 9703

שייטלען
— מיט —
פאריזער שרינדען
ווי אויך
פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און
רעיעל אויסגעארבייט
און אנדולאציע
צו ביליגע פרייזן
ביי קערש,
סקווערא 15.

געדענקט יודען
אז איהר דארפט פריהער
נישט אונטערנעהמען קיין
שום שרים אין אייער
רעכטליכען ענין, כל זמן
איהר האָט זיך נישט
פערשטענדיגט מיט'ן
"רעכטס-פובליציסט
י. איינפעלד, לאדז
פיעטריקאווער 31
אויפנאהם-שעה'ן! טעגליך
פון 4–8 אוו.

די פערוואלטונג פון דער געז. צו פלעגען קראנקע
„בקור חולים" און דער קאמיטעט פון „אוזדראוויסקא"
מאכען בעקאנט, אז אין חודש אויגוסט 1932 י. וועלען פארקומען
הזכרות אין דער סינאגאגע פון דער געז. פלאץ וואלנאשטשי 10,
צו וועלכער עס ווערען איינגעלאדען קרובים, פריינד און בעקאנטע-
לויט פאלגענדען סדר:

ד. 3. אויגוסט	7 פריה	נאך	זלמן סאלאמאנאוויטש ז"ל
„ 3 „	12.30 בייט.	„	אהרן ראטנער ז"ל
„ 5 „	7 פריה	„	רפאל וואלמאן ז"ל
„ 7 „	7 פריה	„	מרים ראזען ז"ל
„ 7 „	12.30 בייט.	„	הענריק נ. זאקס ז"ל
„ 9 „	7 פריה	„	הענריק וואלפסאן ז"ל
„ 9 „	7 „	„	ליטמאן יעלין ז"ל
„ 9 „	12.30 בייט.	„	סאלא קראטאשינסקי ז"ל
„ 12 „	12.30 בייט.	„	יוסף ווארשאווסקי ז"ל
„ 14 „	11.30 פארמ.	„	יוסף לינדענפעלד ז"ל
„ 14 „	12 בייט.	„	מארקוס קאן ז"ל
„ 14 „	12.30 בייט.	„	יעקב סערעיסקי ז"ל
„ 14 „	1 בייט.	„	ארטור טארונטשיק ז"ל
„ 15 „	7 פריה	„	סאמועל גאלדבערג ז"ל
„ 17 „	12.30 בייט.	„	ישראל וואלף ווינבערג ז"ל
„ 18 „	7 פריה	„	שרה רבקה אוניקאווסקא ז"ל
„ 18 „	12.30 בייט.	„	דוד ח. זינגער ז"ל
„ 19 „	7 פריה	„	סטעפאניא (געב. קאצענעלענבאגען) מינץ ז"ל
„ 20 „	10 „	„	יאדוויגא זילבערשטיין ז"ל
„ 20 „	10 „	„	העגריעטע פיליכאווסקא ז"ל
„ 21 „	12.30 בייט.	„	מוטא בראניסלאווא איטאס ז"ל
„ 22 „	12.30 בייט.	„	דוד ראגאזינסקי ז"ל
„ 24 „	7 פריה	„	הרעסלא פיליצער ז"ל
„ 28 „	7 „	„	ראזאליא הירשבערג ז"ל
„ 31 „	7 „	„	זלאטע פרידענזאן ז"ל

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
1 אויגוסט 1932

ווי אזוי גוטס ווערט פערוואנדעלט אין שלעכטס

ווי אזוי ווערט א גוטע כונה פערוואנדעלט אין א פערברעכערישען אקט? מיר זעהען עס זעהר אפט אין גאס.

אין א געשלעגער אינטערווענירט א פאליציאנט און שטעלט צונויף א פראטאקאל געגען דעם שולדיגען, געפינט זיך אבער אן-עד-ראיה, וואס איז איבערצייגט, אז דער פאליציאנט האט געהאט א טעות, ענטשטעהט א סכסוך צווישען דעם עדות און דעם פאליציאנט, און דער סוף איז, אז אט דער אמת-זוכער ווערט נאך אויסגעשלעפט אין ארעסט פאר פערשוועכען דעם כבוד פון דער מאכט.

דערהויפט קען אזוינס פאסירען מיט א יודען, וואס קען נישט פערטראגען קיין עולה געגען זיין ברודער; אט אזא יוד ווערט זעהר אפט צוגעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט פאר זיין ארויסטריט, צי וועלכען ער איז געוועזען געשטויסען פון בלויז הומאניטארע כוונות.

און דאס טראגישסטע דערביי איז, וואס די בעשולדיגונג געגען איהם, אט דעם אמת-זוכער, איז בכלל נישט קיין פאלשע, ווייל אין זיין עהרליכען אימפעט האט ער טאקי אביסעל איבערגעכאפט די מאס פון דערלאזבארקייט, און טאקע געווען חוצפה'דיג און גערעדט, וואס מ'דארף נישט.

אבער פארט איז עס דאך אן'אבסורד, צו בעשטראפען דעם, וואס נעהמט זיך אן פאר אמת און יושר.

אונזער גאנצער עפענטליכער לעבען, פונקט ווי די קאמוניקאציע, ווערט רעגולירט דורך פאליציאנט, וועלכער איז שטענדיג ביי איטליכען עפענטליכען קאנפליקט, דער ערשטער וויכטיגסטער מאסגעבענדיגער פאקטאר, ער שטעלט צונויף דעם ערשטען פראטאקאל און ער איז פאקטיש דער שטענדיגער עדות, דער בעגלויבסטער עדות.

דער פאליציאנט איז א געשוואוירענער דינער פון דער מלוכה. אבער „מלוכה" איז אן'אבסטראקטער בעגריף און א סך פערבייטען איהר מיט'ן קאנקרעטען בעגריף „רעגירונג", וועלכע איז דאך טאקע בערופען צו פערטרעטען דער מלוכה.

טרעפט אמאל, אז דער ציווילער בירגער פרובט זיך פונאנדערקלייבען ברייטער און טיפער אין אט די בעגריפען, וויל פונאנדערטיילען די רעגירונג פון דער מלוכה, מיינט, אז ער וועט ברענגען נוצען דער מלוכה דורך זיינעם אנ'אקט, וואס איז גראד לרצון דער רעגירונג, בעגעגענט ער זיך אבער קודם כל מיט'ן פאליציאנט, וואס האט אנאנדער בליק אויף די פערהעלטנישען, וואס האלט געוועהנליך, אז רעגירונג און מלוכה איז היינו הך, און ס'קומט שוין אויס, אז יענער בירגער, וועלכער האט געוואלט אויף זיין שטייגער דינען דעם אמת, דעם יושר, איז שוין בעגאנגען עפעס א פערברעך, דער פאליציאנט איז דער ערשטער עדות און דער דאזיגער אמת-זוכער בעקומט שוין זיין פסק.

ערשט יענע וואך האט מען עס אונז דערצעהלט פון ראוונע און באלד דערויף דערצעהלט מען עס אונז פון ראדאם.

אין ראוונע האבען די יודען זיך „צושטארק" געשטויסען צו דער אורנע, זיי האבען מסתם מורא געהאט טאמער וועט מען זיי בא'עוולה'ן, טאמער וועט מען פערגוואלדיגען זייער מעהרהייטס-רעכט האבען זיי זיך קודם כל אנגעשטויסען אויפ'ן פאליציאנט, וועלכער האט נישט געזעהן זייערע כוונות, נאר זייערע מעשים, וועלכער ווייסט אייגס, אז שטיפען טאר מען נישט. איז דער רעזולטאט געווען, אז זיי האבען זיך שוין צו דער אורנע נישט דערקליבען.

און דאס איז דער סוף פונ'ם ראוונער זיג. ווען יודען וואלטען זיך נישט געשטופט וואלט קיין זאך נישט געשעהן, דערויף איז דאך געשטעלט דער פאליציאנט, נישט דערלאזען זיך שטופען!

און וואס האט פאסירט אין ראדאם, ביי די קהלה וואהלען?

די פארשטעהערס פון די נאציאנאלע ליסטעס האבען מורא געהאט, טאמער וועלען די מאסגעבענדע פאקטארען ארויסווייזען א נטיה צו דער מינדערהייט, וואס שטיצט דעם רב קעסטענבערג, זיי האבען מורא געהאט, טאמער וויל מען דא בעגעהן אן'עולה האבען זיי ארויסגעוויזען אביסעלע נערוועזקייט.

אבער ביי דער וואהל-אורנע מוז זיין רוהיג און שטיל. און דערויף איז געשטעלט דער פאליציאנט השגחה צו געבען, אז קיינער זאל נישט איבערטרעטען די גרעניץ פון דערלאזבארקייט.

האט דער פאליציאנט בעצייטיגט די פערטרעטערס פון יענע ליסטעס, מעהר ווי דאס האט ער נישט געטון.

און ווייטער איז שוין אלץ געגאנגען „כשורה", ווארום ס'איז א כלל ביי וואהלען. אז איטליכער בעפולמעכטיגטער זארגט בלויז פאר זיין ליסטע, ס'זאל איהר נישט געשעהן קיין אומרעכט. דער פאליציאנט האט דא קיין שום דעה נישט, און אויב א ליסטע האט נישט קיין פערטרעטער איז „דמה בנפשה"...

קיין שום נסים פאסירען אין ערגיץ נישט, נאר ווצה איז צום בירגער, אדער צו דער גרופע בירגערס, וואס קומט אין קאנפליקט מיט'ן פאליציאנט, דעם שטענדיגען רעגולאטאר פונ'ם עפענטליכען לעבען.

מעגען זיינע כוונות זיין די איידעלסטע — ער וועט שוין בלייבען דער פערברעכער.

פ. ק.

האנדעלס-אפמאך מיט די סאוויעטען

וועט ברענגען נוצען פוילען

מיר האבען שוין מיטגעטיילט וועגען דער מעגליכקייט, אז גלייך נאכן אונטערשרייבען דעם פויליש-סאוויעטישען נישט-אנגריפס-פאקט זאל אנגעהויבען ווערען אונטערהאנדלונגען צווישען ביידע מלוכות וועגען שליסען א האנדעלס טראקטאט.

דאס שליסען אזא אפמאך וועט אנקומען פיל לייכטער ווי דאס שליסען א האנדעלס-אפמאך מיט אונזער צווייטען שכן מיט דייטשלאנד.

פוילען איז אריינגעשלאסען צווישען צוויי מעכטיגע איירָאפּעאישע מלוכות, מיט אונזער מערב-שכן, מיט דייטשלאנד געפינען מיר זיך אין א צושטאנד פון לאנג-יעהריגען צאל-קריג. אונזערע האנדעלס בעציהונגען מיט סאוויעט-רוסלאנד זענען נישטיגע, און אונזער עקספארט מוז קעמפען פאר נישט-נאטירליכע אפזאץ-מערק מיט אלע קאסטבארע קאנסעקווענצען פון אונזער געזעלשאפטליכער ווירטשאפט, ס'איז בענוג אנצוווייזען, אז אין דעם גרויסען אינוועסטיציע-פערנעהם פון רוסלאנד, וואס די געשיכטע קען ביז איצט נישט, איז דער אנטייל פון פוילען אין דעם ווירטשאפטליכען אויפבוי פון אונזער שכן א נישטיגער און בעטרעפט קוים 6,7 פראצענט פון אלגעמיינעם עקספארט אין די יאהרען פון דער גינסטיגער ווירטשאפטליכער קאניונקטור. דאס וואס מיר האבען נישט געהאט קיין אפמאך מיט סאוויעט-רוסלאנד האט אונז נעברענגט נישט ווייניג שאדען אין צוזאמענהאנג מיט דער דומפינג-קאמפאניע פון די סאוויעטען אויף די איירָאפּעאישע מערק, אפשר וועט אנ'צווענטועלער האנדעלס-אפמאך מיט די סאוויעטען קענען וויר-קען אויף דער פאליטיש - ווירטשאפטליכער אר-יענטאציע פון דייטשלאנד און זי בעוועגען אנצו-נעהמען א קאמפראמיס-שטעלונג צו די פוילישע פריידענס טענדענצען אין בעצוג צו די פויליש דייטשע האנדעלס-בעציהונגען.

פוילען און די סאוויעטען זענען מלוכות וואס האבען איינע פון די לענגסטע יבשה גרעניצען אין איירָאפּא. פוילען איהרט ארויס אין סאוויעט-רוס-לאנד צינק, אייזען און שטאהל, נעגעל, שרויפען בעזונדערס ווערען שטארק געלויבט די פוילישע פערשידענע אייזען ביימונגען פון האלץ און אייזען. די סאוויעטען ברענגען קיין פוילען קודם-כל לע-בענסמיטעל און רויהשטאפען ווי: לעדער, פעלץ סחורות, געפארבטע פעלצען, פערד-פעל א. א. וו.

דער עקספארט פון פוילען קיין רוסלאנד געשטאלטעט זיך גישט גינסטיג פאר פוילען אין פינאנציעלער הינזיכט, איז אבער פערהאן א בעגרינדעטע האפנונג, אז נאכ'ן שליסען א האנדעלס-אפמאך וועט זיך הויבען די רענטירונג פון פוילי-שען עקספארט קיין רוסלאנד. מיר קענען אויך אויסמיידען די שאדענס וואס ברענגט אונז דער רוסישער האלץ-דומפינג.

שוועריגקייטען זענען אבער פערהאן אין נעבּיט פון דער סטרוקטור אין דער בעציהונג צום אויסלענדישען האנדעל פון ביידע לענדער. ווי בעקאנט עקזיסטירט אין רוסלאנד א מאנאפאל אויפן האנדעל מיט אויסלאנד, וועלכער מאכט מעגליך צו קאנצענטרירען דעם גאנצען אימפארט-געברויך פון רוסלאנד. אין פוילען עקזיסטירט אבער אין אימפארט און עקספארט די פרייע קאנקורענץ פון פריוואט-פירמען. דער סאוויעטישער מאנאפאל פארן האנדעל מיט אויסלאנד קען דעריבער ביי אנ'ענט-שפרעכענדער טאקטיק דריקען די פרייזען, וואס ווערען פערלאנגט דורך די פוילישע עקספארטערען, אזוי ווי זיי טוען דאס אין אלע אנדערע לענדער. מ'דארף זיך דעריבער פערטראכטען, אז די האנ-דעלס-בעציהונגען מיט די סאוויעטען זאלען גע-שטיצט ווערען אויף לאנג-טערמיניגע אפמאכען, וועלכע זאלען גאראנטירען דאס דערגרייכען דורך די פוילישע עקספארטערען סטאבילע פרייזען.

דאס צוקונפטיגע שליסען א האנדעלס-אפמאך מיט די סאוויעטען וואלט זיך נישט געקרייצט מיט דער פוילישער ווירטשאפטליכער פאליטיק, ער וואלט נאר געקענט האבען א גינסטיגען איינפלוס אויף דער בעציהונג פון דייטשלאנד צו פוילען, און צואיילען נארמאלע האנדעלס-בעציהונגען צווי-שען פוילען און דייטשלאנד. דעריבער דארף פוילען וואס שנעלער שליסען א האנדעלס-אפמאך מיט די סאוויעטען.

צווישען פרייהייט און נויטווענדיגקייט

פון דר. א. קאראלניק.

אין וועסטערן פענסילווייניע, צווישען די וועלדער און די לאבער-בעוואקסענע בערגלעך, שטעהט אנ'אלטע חורבה, א פאר שטיינער, נישט מעהר. די לעצטע שפורען פון אנ'אלטער „פעסטונג" — א פארט, וואס האט געטראגען א הערקווירדי-גען, ווייל אזוי סימבאלישען, ווייל אזוי טיפזיניגען: פעסטונג נויטווענדיגקייט.

דארט האט מיט הונדערט אכט-און-זיבעציג יאהר צוריק זיך אנגעהויבען א קאפיטעל וועלט-געשיכטע, א קאפיטעל, וואס איז נאך נישט פער-ענדיגט. „א קאנאנען-שאס אין די וועלדער פון אמעריקע איז געווען דער סיגנאל פאר א פייער אין גאנץ איירָאפּא". אט די פראזע פון וואלטער איז מעהר ווי פאעזיע, זי איז געשיכטע. ווייל אין דעם „פארט נעסעסיטי" האט זיך אנגעהויבען א מלחמה צווישען ענגלאנד און פראנקרייך, האט זיך אנגעצונדען א פייער, וואס האט זיך גענומען אריבערטראגען איבער דעם אקעאן, פערכאפט איירָאפּא און אזיען און געענדערט די קארטע פון דער וועלט, געענדערט דעם גאנג פון דער גע-שיכטע. עס איז געווען דער סיגנאל צו דעם זיבען-יאהריגען קריג.

דזשארדזש וואשינגטאן און זיינע סאלדאטען פון ווירדזשיניא און סאוטה קאראליינא האבען גע-קעמפט פאר ענגלאנד, און קולאן דע ווילליער אין שפיץ פון די פראנצויזישע, פראנצויזיש-קאנאדישע טרופען און אינדיאנער — פאר פראנקרייך. און ביידע האבען געקעמפט דעם קאמף פון דער נויט-ווענדיגקייט.

פראנקרייך איז דעמאלט געשטאנען אויף דער העכסטער שטופע פון מאכט. זי איז געווען דער יורש פון רוים, און איירָאפּא, אזיע, אפריקע זענען געווען איהר אונטערווארפען אדער אונטער איהר השפעה. זי איז געווארען א קאלאניאל-מאכט. אין אזיע איז דער נאהנטער מזרח געווען אין איהרע הענט — יעדענפאלס אינדירעקט, אינדיען האט בעלאנגט צו איהר. אין אמעריקא איז קאנאדא געווען א פראנצויזישע קאלאניע. דער אויסגאנגס-פונקט פאר ניי-פראנקרייך. נאך א ווייל, נאך א פאר יאהר אומגעשטערטע ענטוויקלונג, און פראנק-רייך וואלט געווארען די צווייטע רוים, דער צענטער פון דער וועלט.

אבער צוויי פעלקער האבען זיך א הר ענט-קעגענגעשטעלט. דער אלטער קאמף פון רוים אקע-גען די ראמאנען האט זיך בענייט. פרייסען און ענגלאנד האבען איהר פערשטעלט דעם וועג. די ענטשיידונג האט געמוזט קומען — פריהער אדער שפעטער. די אויסאנאנדערזעצונג צווישען די היס-טארישע כחות פון איירָאפּא איז געווען א נויטווענ-דיגקייט — און זי האט זיך אנגעהויבען — אין דעם פארט-נויטווענדיגקייט.

וואשינגטאן האט אפגעשטעלט דעם פראנ-צויזישען אנגריף אין אמעריקע, דער ערשטער סיגנאל פון פראנקרייך'ס נידערגאנג. באלד איז געקומען די גרויסע איירָאפּעאישע מלחמה. פראנקרייך, עסטרייך און רוסלאנד אויף איין זייט: פרייסען און ענגלאנד אויף דער צווייטער. זיבען יאהר האט זיך די מלחמה געצויגען, און נאך זיבען יאהר (אין 1763) האט פראנקרייך פערלוירען. דער טראקטאט פון פאריז האט פראנקרייך געקאסט אינדיען און קאנאדע, און א גאנצע רייה פון קאלאניעס אין אזיע און אמעריקע.

און פון דעם טראקטאט פון פאריז ביז צום טראקטאט פון ווערסאיל געהט איין איינציגע גרוי-סע ליניע. נישט וויסענדיג אפילו פארוואס, אומפע-היג צו זעהען די צוזאמענהאנגען, פיהרען די פעל-קער פון איירָאפּא איהר אלטען, שיקזאלהאפטען קאמף. און קיינער קאן נישט פאראויסזעהען ווי ער וועט זיך פערענדיגען. מיר זענען נאך ווייט פון דעם נייעם קאפיטעל.

* * *

אין הונדערט און אכט-און-זיבעציג יאהר שפעטער שאפט ווידער-אמאל אמעריקע די געשיכ-טע פון דער וועלט, קניפט פעדים און בינדט זיי פאנאנדער, בויט און צושטערט — און ווייסט עס נאך אלץ נישט.

וואס איז דאס לעבען — אויב נישט דער דראנג זיך צו בעפרייען פון דער בינדענדיגער מאכט פון נויטווענדיגקייט?

בלויז דער יודאאיזם האט געוואלט פרובען זיך צו בעפרייען פון דער מאכט פון נויטווענדיג-קייט. ער האט געשאפען דעם סימבאל פון אור-פרייהייט, פון דעם לעצטען ווילען וואס איז פריי וואס האט פערשאנקען פרייהייט צו דעם געשאפענעם. דאס איז געווען דער גרעסטער היסטארי-שער אויפטו פון דעם יודישען דענקען — זיין גרעסטע שאפונג: די דיכטונג פון פרייהייט. אבער אויך דא סתירות און גרעניצען.

און צווישען פרייהייט און נויטווענדיגקייט ראנגעלט זיך דער וועלט-גייסט. קעמפט אזוי שווער, צאהלט אזוי ביטער. וואס איז דען אייגענטליך דער גאנצער גרויזאמער, ווילדער און אין דער איינענער צייט הערָאאישער קאמף צווישען מענ-שען און פעלקער — דער קאמף פאר נייע פאר-מען פון לעבען און פאר נייע אידעען? קלאסען, ראסען, פעלקער — אלץ טייל-אידעען און האלב-בעגריפען. מען דארף גראבען טיפער. און ווען מען אנאליזירט אלע ווערטער, צולייגט כעמיש אלע בעגריפען — קומט מען צו דעם אייגענעם רעזולטאט. צו דעם לעצטען עלעמענט. וואס לאזט זיך ווייטער נישט אויפלעזען: דעם בעגריף פון נויטווענדיגקייט.

וואס זאגט דען דער מארקסיזם? די געשיכ-טע איז א קאמף פאר אינטערעסען.

און דער מארקסיזם איז דער גרעסטער פערזוך פון רעוואלט אקעגען דעם פרינציפ פון נויטווענדיגקייט, דער ערשטער און גרעסטער פערזוך פון בעפרייאונג — דורך ווילען, דורך פער-שטאנד.

ווייל עס זענען דא צוויי וועגען פון בע-פרייאונג — דער רעליגיעזער, דער מיסטישער, און דער ראציאנאליסטישער. דער מיסטישער מענש בעפרייט זיך דערמיט, וואס ער לייקענט די נויטווענדיגקייט.

דער ראציאנאליסט מיינט, אז מען קאן קעמפען אקעגען דער נויטווענדיגקייט און זי גובר זיין — דורך ווילען.

אבער פארוואס זיך נישט שפילען אין פער-שטעהן און ווילען? פארוואס נישט, ווי קינדער אין זאמד, בויען וועלטען און זיי צושטערען? סיי ווי סיי — פערשטעלען אייזערנע מויערן דעם וועג.

צווייטע א"י-עקסקורסיע פון סוחרים און אינדוסטריעלער

ארגאניזירט דורך דער פויליש-פאלעסטינישער האנדעלס-קאמער

ווארשא. (יט"א) די א"י-עקסקורסיע, וואס ווערט ארגאניזירט אין אקטאבער ה. י. דורך דער פויליש - פאלעסטינישער האנדעלס-קאמער, האט ארויסגערופען א שטארקע פעראינטערעסירונג אין די ברייטעסטע געזעלשאפטליכע קרייזען. מיט יעדען טאג קומען אן אלץ נייע אנמעלדונגען, אזוי אז דאס ביורא פון דער קאמער [illegible] בעשלאסען צו פיהרען גלייכצייטיג צוויי עקסקורסיעס דורך צוויי פערשידענע פארטען. ווי ווייט די עקסקורסיע איז געווארען פאפולער, בעווייזט דער פאקט, דאס עס האבען אנגעקומען פיל אנמעלדונגען פון אויסלאנד (בעלגיען, דאנציג, טשעכאסלאוואקיי, ליטע, לעט-לאנד).

מיט דער עקסקורסיע האבען זיך אין דער ערשטער רייה פראינטערעסירט די האנדעלס-און אינדוסטריע-קרייזען און די פראפעסיאנעלע פער-באנדען, ווי אויך פערטרעטער פון ארבייטענדער אינ-טעליגענץ, וואס זייערע מיטגלידער ווילען אויס-נוצען זייער אורלויבס-צייט אויף בעזוכען א"י ישראל. דער פאקט, וואס מיט דער עקסקורסיע פאהרען מיט מיטגלידער פון דער פערוואלטונג פון דער פויליש-פאלעסטינישער האנדעלס-קאמער, גיט א גאראנטיע, אז הן די רייזע קיין א"י, הן דער אויפענטהאלט אין לאנד וועלען פארקומען אין דער געהעריגער ארדנונג.

וועגען אינפארמאציעס דארף מען זיך ווענדען לויט'ן אדרעס: פויליש-פאלעסטינישע האנדעלס-קאמער, ווארשא, קרולעווסקא 18, טעל. 246-37.

ספארט-בעוועגונג

פייערליכע ערעפנונג פון דער צעהנטער אלימפיאדע

שבת האלב דריי נאָכמיטאָג (לויט דער איי-ראָפּעאישער צייט האלב 12 אין אָווענד) איז אין לאָס-אנזשעלאָס פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפ-נונג פון דער 10-טער אָלימפיארע. די שטאָט גע-דענקט נישט אזא מאסען-צופלוס פון געסט. ביז 300 טויזענד מענשען זענען געקומען אָרער צוגע-זאָגט צו קומען קיין לאָס-אנזשעלאָס.

נאָך א קורצער תפילה זענען די פאָרשטעהער פון אלע מלוכות, וואָס נעהמען אנטייל אין דער אָלימפיאדע, די ספאָרטלער און דאָס פובליקום אוועק אויפ'ן הויפט-סטאדיאָן.

אלע ערטער אויפ'ן ספאָרט-פלאץ זענען גע-ווען אויספערקויפט. 125 טויזענד צושויער האָבען פערפולט די קאָלאָסאלע טריבונעס. פאר דער עה-רען-טריבונע האָבען זיך אויסגעשטעלט די אָפיצ-יעלע פאָרשטעהער פון די מלוכות, וואָס נעהמען אנטייל אין דער אָלימפיאדע און האָבען בעגריסט דעם אמעריקאנער וויצע-פרעזידענט קורטיס, וועל-כער איז געקומען צו דער ערעפנונג.

דאן איז פאָרגעקומען אנ'אימפּאָזאנטע דעפי-לאדע פון אלע ספאָרטלער אין דער צאָהל פון 1600. יעדע דעלעגאציע האָט געטראָגען א מאָ-וועל מיט דער אויפשריפט פון דער מלוכה, וועלכע זי פערטרעט – און א פונאנדערגעוויקעלטען נאצי-יאָנאלען פאָהן. ארום די פאָהנער האָבען זיך גרו-פירט די רעפרעזענטאנטען און אָלימפּישע קאָמיטע-טען פון די דאָזיגע מלוכות.

די מלוכות האָבען מארשירט אין אלפאבע-טישען סדר. בראש האָט מארשירט די עגיפּטישע עקספּעדיציע, דאן ארגענטינא, בעלגיען, באָליווי-יען, בראזיל, בולגאריען, טשילי, דענעמארק, עסט-לאנד, דייטשלאנד, פינלאנד, פראנקרייך, גריכענ-לאנד, ענגלאנד, גואטעמאלא, האאיטי, האָלאנד, איבריען, אירלאנד, איטאליען, יאפּאן, יוגאָסלאוויע, קאנאדא, קאָלומביא, קובא, לעטלאנד, ליטע, לוק-סענבורג, מעקסיקא, מאָנאקאָ, ניי-זעלאנד, נארוועג-גען, עסטרייך, פערו, פיליפינער אינזלען, פוילען, פאָרטוגאל, רומעניען, שפאניען, שוועדען, שווייץ, טשעכיען, טערקיי, אונגארן, דרום-אפריקא, אורוגוואי און צום סוף די בעלי-בתים – די פעראייניגטע שטאאטען, אין אלגעמיין זענען רעפרעזענטירט 49 מלוכות.

די צאָהלרייכסטע דעלעגאציע איז געווען די אמעריקאנישע, זי האָט געצעהלט 340 ספאָרטלער, דאָס צווייטע אָרט בנוגע דער צאָהל האָט יאפּאן מיט 207 אנטיילנעהמער, ווייטער איטאליען 108, דייטשלאנד—87, ענגלאנד—71 א. א. וו. א רייה מלוכות ווי בולגאריען, האוואי, פערו, טערקיי, יוגאָסלאוויען און אנדערע זענען רעפּרעזענטירט געווען צוליב דער שווערער צייט נאָר דורך איין אנטיילנעהמער.

די פוילישע גרופּע האָט געצעהלט 27 פער-זאָן, צווישען זיי 20 אקטיווע אנטיילנעהמער. די מענער זענען געווען אין ווייסע הויזען, טונקעל-בלויע קורטקעס, רויטע קראוואטען ביי ווייסע העמדער, ווייסע „מאטשעיובקעס" מיט רויטע לאמ-פאסען און ווייסע לעדערנע פאנטאפעל. די פרויען האָבען צו די בלויע קורטקעס געטראָגען ווייסע קליידלעך.

נאָך דער דעפילאדע, אין וועלכען ס'האָבען אנטיילגענומען אנ'ערך 2000 פערזאָן, האָבען דע-לעגאציעס פון איינצעלנע מלוכות זיך אויסגע-שטעלט אויף דעם הויפּט-ספאָרט-פלאץ פאר דער עהרען-טריבונע. א פאָרשטעהער פון אָלימפּישען קאָמיטעט האָט דאן געבעטען דעם אמעריקאנער וויצע-פרעזידענט, אז ער זאָל אָפיציעל עפענען די אָלימפיאדע. קורטיס איז ארויף אויף דער טריבונע און געהאַלטען פאָלגענדע רעדע:

„איך עפען די 10-טע אָלימפיאדע אין לאָס-אנזשעלאָס".

די פאנפארען האָבען אנגעהויבען שפּילען אין אויפ'ן מאסט-בוים איז אויפגעצויגען געוואָרען די אָלימפּישע פאָהנע און צוזאמען מיט 5 רעדער וואָס סימבאָליזירען די 5 וועלט-טיילען. גלייכצייטיג זענען ארויסגעלאָזען געוואָרען א מאסע פּאָסט-טויבען אלס צייכען, אז די אָלימפיאדע איז גע-עפענט.

דאן האָבען אלע אנטיילנעהמער אָפּגעגעבען די אָלימפּישע שבועה, וועלכע ס'האָט אָפּגענומען איינער פון די פערדינסטפולסטע אמעריקאנער ספאָרטסמענער זשאָרזש גאלנאו. נאָכגעזאָגט די שבועה האָט מארגאן טיילאָר. זיי האָבען געשוואוי-רען, אז בעת די פערמעסטונגען וועלען זיי לאָ-יאַל אָפּהיטען די פערפליכטענדע פאָרשריפטען, אז זיי וועלען ריטערליך קעמפען פאר זייער לאנד און פאר'ן רוהם פון ספאָרט. דערמיט איז די פייערליכע ערעפנונג פערענדיגט געוואָרען. דער אָלימפּישער טורניר האָט זיך אנגעהויבען מיט פערמעסטונגען אין געוויכט-הויבען.

סטארט אויף 100-מעטער

בעת דער ערשטער אלימפיאדע אין אטהען אין יאהר 1896

הכח—ארקאן 0:1 (0:1)

די ייסטערשאפטען פון „א"-קלאס וועלען נאָך די לעצטע מעטשען מעהר נישט האָבען קיין גרויסען אינטערעס, ווייל דער מייסטער איז שוין אויסגעטיילט געוואָרען, ס'איז שוין אויך כמעט, ווי זיכער, ווער ס'וועט ארויספאלען פון דער „א"-קלאס, היינט פארוואָס-זשע זאָל דער עולם קומען, ווען מ'האָט איהם צוגעוואוינט דערצו, אז ס'האנ-דעלט זיך נישט וועגען עפּיס אנדערש אין פוסבאל-ספאָרט, ווי נאָר וועגען דעם ווער ס'וועט דער-גרייכען די 2 פונקטען.

דעריבער האָט אויך פערלוירען דער „הכח" דאָס פובליקום, זיין לאגע אין דער טאבעלע קען מען שוין און דאָס איז גענוג.

דער מעטש צווישען „הכח" און ארקאן האָט נישט געהערט צו די אינטערעסאנטע, נאָך מעהר צוליב דעם וואָס דער ריכטער פענדזשימאנזש האָט איינגעמישט א תל געמאכט פון דעם שפּילען. וועל-כעס האָט נאָך געקענט זיין פילווייניגער אינטערע-סאנט, הכח האָט ערצילט אין דער זעקסטער מי-נוט דאָס טויער פון א שטראף-שטויס, וועלכער ס'האָט אויסגעפיהרט קאהאן. נאָכדעם האָבען שוין ביידע מאנשאפטען געשפּילט אָהן פּלאן און אָהן פערשטאנד, ביידע מאנשאפטען האָבען צו פער-צייכענען דאָס אראָפּפאלען און דער פאָרם. חנם ביידע מאנשאפטען האָבען שארף געשפּילט און איז אָבער נישט געווען וואָס צו זעהען. דער ריכטער ווי נעזאָגט האָט אלץ צו נישט געמאכט און צום

סוף נאָך אויסגעשלאָסען פון שפּילען צו 2 שפּילער פון יעדען מאנשאפט.

ל.ט.ס.ג. — ווימא 1:2 (0:1)

ל.ט.ס.ג. מייסטער פון „א"-קלאס

ל. ט. ס. ג. האָט נאָך איהר נעכטיגען זיג איבער „ווימא" שוין געזיכערט די מייסטערשאפט פון „א"-קלאס אין לאָדז. דער נעכטיגער מעטש און שוין עטליכע פריהערדיגע האָבען בעוויזען, אז ל.ט.ס.ג. קען ווייניגער שפּילען ווי זי האָט הצלחה.

ווימא האָט זיך ווירדיג אקעגענגעשטעלט דעם מייסטער און ס'איז געווען מאמענטען ווען מ'האָט גערעכענט, אז די פאבריקס-מאנשאפט וועט דעם מעטש געווינען. דער זיג פון ל.ט.ס.ג. איז געקומען צוליב א זעלבסטמערדערישן טויער פון ווימא.

דער פערלויף פון שפּילען איז געווען בענוג אינטערעסאנט אין די ערשטע מינוטען האָט א מייסטער פון שפּילען ווימא, וועמענס אנגריפען זענען זעהר געפערליך. אין דער 32 מינוט ערצילט פאיגט דאָס ערשטע טויער פאר ל.ט.ס.ג. צוליב א פערזעהן פון ווימאס טויערמאן פאלקאָווסקי.

נאָך דער העלפט גלייכט ווימא אויס אין דער צעהנטער מינוט פון א פריי-שטויס. מיט 6 מינוט פאר דעם סוף, האָט דער פערטיידיגער פון ווימא אריינגעפאקט דעם באלעם אין אייגענעם טויער, אזויארום האָט ל.ט.ס.ג. דערגרייכט איהר זיג. דעם מעטש האָט זעהר שוואך געפיהרט דער ריכטער ראקאָווסקי.

קאשע און באראטרא

די צוויי פראנצויזען, וואָס האָבען געוואונען ביי די אמעריקאנער אין דייוויס-בעכער.

ווידזעוו — טוריסטען 2:5
ס.ק.ס. — פ.ט.צ. 1:1
שטערן — יוטשענקא 0:1 (0:0)

די יודישע ארבייטער-מאנשאפט ענט-גילטיג ערצילט די גרופּען-מייסטער-שאפט פון דער „צע"-קלאס

שבת איז אויפ'ן ספאָרט-פלאץ פון וו. ק. ס. פאָרגעקומען א מייסטערשאפטס-מעטש וועגען דער „צע" קלאס אין לאָדז צווישען דער יודישער אר-בייטער מאנשאפט „שטערן" און „יוטשענקא". פאר דער יודישער ארבייטער מאנשאפט, וועלכע האָט פון אָנהויב יאָהר כסדר אנגעהאלטען נצחונות אין די מייסטערשאפטס-מעטשען, איז דער דאָזיגער מעטש געווען דער לעצטער וויכטיגער קאמף, וועגען מייסטער-טיטול פון איהר גרופּע.

צום מעטש איז געקומען אנ'עולם פון 500 מענשען, וואָס איז אויף „צע" קלאס מעטש נאָך בישט באטירט געוואָרען.

ביידע מאנשאפטען האָבען געשפּילט זעהר אמ-ביציעז, דעריבער האָבען זיי געליפערט א שפּילען, וואָס מען האָט נאָך אויף „צע" קלאס מעטשען נישט געזעהען. דאָס שפּילען איז געשטאנען אויף א מדרגה פון „א" קלאס די אינטערטויער מאמענ-טען האָבען זיך יעדער מינוט געענדערט. די טוי-ערמענער האָבען געהאט זעהר פיל ארבייט און האָבען זייערע אויפגאבען פולשטענדיג ערפילט, בע-זונדערס „שטערנ'ס" טויערמאן קורץ, האָט אויס געוויזען א אויסגעצייכענטער פאָרם.

פון די זעהר פיל גוט ארויסגעפיהרטע אנ-גריפען, האָט דאָס דעציזירענדע טויער פאר „שטערן" דערצילט אין דער צווייטער העלפט פון שפּילער בערקענוואלד.

א דאנק דעם נצחון האָט „שטערן" זיך קוואַ-ליפיצירט צום פינאל אריבערצוגעהן אין „בי" קלאס, האָבענדיג נאָך 9 מעטשען 17 פונקטען (פון 18 מעגליכע) מיט א גלענצענדען טויערען-דעזול-טאט פון 2:21.

עס איז צו האָפען, אז די יודישע ארבייטער מאנ-שאפט וועט אויך ווייטער ביים פינאל ארויסווייזען איהר אמביציע און דערגרייכען דעם מייסטער-טיטול פון איהר קלאס.

בר-כוכבא — מארגענשטערן 0:5 (0:1)

אלס פאָרמעטש פון „שטערן" — „יוטשענקא", האָבען זיך געטראָפען די יודישע מאנשאפטען, „בר-כוכבא" און מאָרגענשטערן". דאָס שפּילען איז גע-פיהרט געוואָרען ביי אנ'איבערמאכט פון „בר-כוכ-בא" און האָט זיך פערענדיגט מיט א הויכען רע-זולטאט פאר „בר-כוכבא" 0:5.

הוראגאן- סמושעלעצקי (אלעקסאנד.) 2:6

מייסטערשאפטס - מעטש, וועגען דער „צע" קלאס, א דאנק דעם נצחון פערנעמט „הוראגאן" דאָס ערשטע אָרט אין איהר גרופּע.

תל-חי—סמושעלעצקי (זגערזש) 0:3 וואלק.

די זגערזשער מאנשאפט האָט שוין פולשטענדיג רעזיגנירט פון די מייסטערשאפטס-מעטשען און איז שוין נישט געקומען צום מעטש מיט תל-חי.

„אטילא" (אונגארן) — פאגאן 2:5

די אונגארישע מאנשאפט „אטילא" האָט געשפּילט מיט דעם לעמבערגער „פאגאן" און געוואונען אין דער פערהעלטניס 2:5.

* * *

„אטילא" שפּילט אין לאָדז דעם 15-טען אויגוסט מיט א קאָמבינירטער מאנשאפט פון „טוריסטען" מיט „הכח".

אלימפיאדע-ידיעות

די אינטערנאציאָנאלע לייכט - אטלעטישע פעדעראציע האָט ענטגילטיג בעשלאָסען ווייטער צו האלטען די דיסקוואליפיקאציע פון דעם בע-ריהמטען לויפער נורמי, צוליב די פאָרוואורפען וואָס זענען איהם געמאכט געוואָרען, אז ער איז נישט מעהר קיין אמאטאָר.

אזויארום וועט נורמי נישט קענען קיין אנ-טיילנעהמען אין דער אָלימפיאדע אין לאָס-אנזעלאָס און גרויסע שאנסען אין די 5-קילאָמעטער און 10-קילאָמעטער-לויפען האָט דעריבער דער פּוילי-שער לויפער קוסאָטשינסקי.

ספעציעלע פאליציי אין לאס-אנדזשעלאס
בעת דער אלימפיאדע

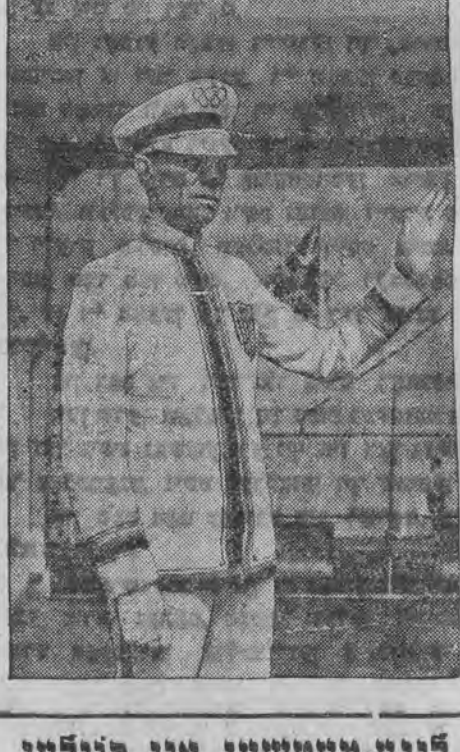

ליגע-מעטשען אין פוילען

נעכטען זענען פאָרגעקומען צוויי ליגע-מעטשען, ביידע האָבען זיך פערענדיגט מיט פאָל-גענדע סענסאציאָנעלע רעזולטאטען:

ווארשאַוויאנקא — לעגיא 1:2

22 פולק — גארבארניא 1:2

זידעניצע (משאכיצען) — א.ק.ש. (קעניגסהיטע) 2:3

ציגײַנער, ווײַן און קאַבאַרעטען אין מאָסקווע

דאָס נאַכט־לעבען אין דער היינטיגער מאָסקווע. — ביז נישט לאַנג צוריק האָט עס געפעהלט, אָבער איצט איז דאָס נאַכט־לעבען דאָרט זעהר טומעלדיג. — אָבער נאָר אויסלענדער קאָנען זיך בענוצען מיט די קאַבאַרעטען

פון ב. סמאָליאַר

— פון עלף אָוונד ביז צוויי ביינאַכט — צי־ ...ר־כאָר!...

דער קעלנער אין „סאַוואָי־האָטעל" אין מאָס־ ..., אַנ׳אויסגעפּוצטער אין גאַנצן אין ווייסן, ... אונז אונטער אַ צעטעל געדרוקט אויף ענגליש ...ש און פראַנצויזיש.

— אַ וואונדערבאַרער כאָר! — פאַרנייגט ער ... פאַר אונז אויף דעם אופן, ווי מען טוט עס ... די גרויסע רעסטאָראַנען פון די קאַפּיטאַליסטי־ ...לענדער.

אין „סאַוואָי" ביי די ציגײַנער איז פרעהליך. ...דזשעז־באַנד שפּילט, דער עולם טאַנצט, און ...ן איין טאַנק און דעם צווייטן פאַלען די ...נער אַריין מיט זייער פאַרביגען כאָר מיט ...אַגראַם פון אַלטע, פּאָפּולערע ציגײַנערישע לי־...

... אונטערגעטרונקען און עטוואָס בגילופינ׳דיג, ...ט זיך דער אויסלענדישער עולם — שיכור׳לעך אויפגעלייגט.

— לאַלאַ!... גיט אונז לאַלאַ׳ן!...

די שוואַרץ־חנ׳עוודיגע יונגע לאַלאַ איז אַ ...ינג צווישן די ציגײַנער, אַ ליבלינג אויך ביי ...ויסלענדער. זי טאַנצט מיט ברען און זינגט ...וואַרימער האַרציגקייט.

... צופרידען פון איהר ערפאָלג פאַרציהט זי אַ ...מענטאַלען סאָן, וואָס ווערט באַלד אונטערגע־ ... פון דעם גאַנצן ציגײַנער־כאָר און בעגלייט ...יטאַרעס און באַלאַליקעס. איהר שטימע, אַ ... און אַ שטאַלענע, גיסט זיך צוזאַמען מיט די ...נע גיטאַרע־טענער, און הערט זיך פאַרשייט ...וואויל־יונגעריש אַרויס, ווען דער הויכער, ...־באַרדיגער, שוואַרץ־לאָקיגער ציגײַנער, וואָס ...ט אָן מיט׳ן אָרקעסטער, פיהרט זיינע שפּילער ...מליך אויף נידעריגע טענער:

טרינקען מיר לחיים,
פון דעם ווײַן דעם רויטן,
און ווען אונז געפעלט עס,
טרינקען מיר אַ צווייטן...

ליידיגלעך ווערען די פלעשער אויף די טי־ ... אַנגערויכערטער ווערט עס אין דעם קינסטלע־ ...אויסגעפּוצטען רעסטאָראַן. סענטימענטאַלער און ...שונגספולער ווערט דער עולם ביי די טישלעך, ... אַ האַלב־שיכור׳ער זעלבסטשטענדיגקייט לאָזט ...יעדערער וואוילגעהן. יעדערער וויל האָבן די ...ריטע לאַלאַ ביי זיין טישעל.

לאַלאַ!... גיט אונז לאַלאַ׳ן!...

אָבער לאַלאַ האָט קיין רעכט נישט צו געהן ...ען די טישלעך. זי האָט נישט קיין רעכט צו ...קען מיט די געסט. שמייכעלט זי אַ צופרידענע, ...לט אַרויס אַ פּאָר ווייסע שורות ציין, און בע־ ...ט זיך דיפּלאָמאַטיש אויסצודרעהען זיך פון די ...לאַדונגען, וואָס זי קריגט פון די טישלעך.

— איך מוז באַלד זיין צוריק אויף דער עס־ ...דע! — פאַרענטפערט זי זיך, — צוריק צו דער ...ניים!...

דאָס וואָרט „אַרבייט" שטרייכט זי אונטער ...ט שטאָלץ און עטוואָס קאָקעטיש. זי איז צופרי־ ...ן פון איהר אַרבייט, זעהר צופרידען. עס איז ...נישט אַזוי די אַרבייט גופא ווי דאָס געפיהל, אַז ... ברענגט דער סאָוויעטישער רעגירונג דעם בעס־ ...ן נוצען.

— קיינער ברענגט נישט אַריין דער סאָוויעט־ ...ישער רעגירונג אַזוי פיל וואַלוטע, אַזוי פיל אויס־ ...לענדיש געלד ווי איך! — דערצעהלט זי מיר שפּע־ ...טער, ווען איהרע אַרבייטס־שטונדען זענען פאַרענ־ ...דיגט.

דער זייגער איז צוויי פאַרטאָג. איצט איז זי ...פריי, זי און דער גאַנצער ציגײַנער־כאָר. איצט קען ... זיצען מיט וועמען זי וויל און פאַרברענגען וואו ... וויל.

— איצט — זאָגט זי — וועל איך ערשט ווע־ ...ען אַ ריכטיגען טאַנק טאָן. אַ טאַנק טאָן פאַר זיך, ...ר מיין אייגענעם פאַרגעניגען, נישט פאַר דעם ברייטען עולם.

— דאָס איז זעהר לייכט! — פאַלט איינער פון אונזער גרופּע אויף אַ געדאַנק. — לאָמיר זיך איבערטראָגען צו מיר אין צימער און פאַרזעצען דעם אָוונט אויף אַ היימישען אופן: מיט ווײַן און מיט טאַנק...

ער וואוינט טאַקע אין דעם „סאַוואָי"־האָטעל, דער דאָזיגער אַמעריקאַנער. נעמט עס אַ פּאָר מינוט און מיר זענען אַלע ביי איהם אין צימער, גרייט אָנצוהייבן דעם אָוונט אויף דאָס ניי.

— איצט — איז לאַלאַ צופרידען ווי אַ קינד — פיהל איך מיך באמת ווי צום טאַנצען.

זי גיט זיך אַ לאָז צום גראַמאָפאָן, וואָס מיין אַמעריקאַנער פריינט האָט אין זיין צימער, שטעלט אַרויף דעם ערשטן בעסטן אַמעריקאַנער דזשעז, און לאָזט זיך אַוועק טאַנצן אַן׳אַמעריקאַנער דזשעז אַליין, אין סאָלאָ.

פריי און ריטמיש צולאָזט זי זיך און געהט אַריין וואָס ווייטער אַלץ מעהר אין ברענענדיגען עקסטאַז. איהרע הענד, איהרע פיס, איהר גאַנצער קערפּער — אַלצדינג ברענט מיט ריטם. אַלצדינג זינגט באמת דאָס ליד פון דזשעז מיט פלאַקער און מיט ספּעציפישער ציגײַנערישער הייס־בלוטיגער התלהבות.

* * *

אַרום 4 אַ זייגער פאַרטאָג לאָזט אונז דער דירעקטאָר פון „סאַוואָי"־האָטעל וויסען, אַז מיר מאַכען צופיל טומעל און בעט אונז אָפּשטעלען דעם גראַמאָפאָן.

— געסט פון די אַרומיגע צימערען קלאָגען זיך, אַז זיי קענען נישט איינשלאָפען — ענטשולדיגט ער זיך.

— גוט, וועלען מיר פאַרענדיגען די נאַכט אין „קעלער" אויף אַרבאַט! — זענען מיינע אַמעריקאַנער אינזשיניערען נישט נתפעל.

דער „קעלער" אויף אַרבאַט איז אַ נאַכט־קאַבאַרעט פאַר רוסען. אַהין קומען בלויז רוסען. סאָוויעטישע גוט־בעצאָהלטע בעאַמטע נעהמען אַהין אַרויס זייערע געליבטע, און סאָוויעטישע הויך־בעצאָהלטע אינזשיניערען פטר׳ן דאָרט די צעהנדליגער רובעלס וואָס זיי קריגען.

אָפּען ביז 5 פאַרטאָג, טרעפען מיר אין „קעלער" כמעט אַלע טישלעך פאַרנומען. אַ קליינער אָרקעסטער פון פינף מוזיקער, מיט זעהר אַ שלעכטען פידלער גרילצט אַ בערלינער „פאָקסטראָט". אַ האַלב טוץ סאָוויעטישע מיידלעך, שלעכט אונטערגעפאַרבטע, געשמאַקלאָז געקליידט, דוקא אין נייע קליידער, דרעהען זיך מיט זייערע קאַוואַליערען אויפ׳ן דיל אין אַ טאַנק און בעמיהען זיך צו ציהען וועלטליכקייט.

— וואָס זאָל עס זיין? — טראָגט אונז דער קעלנער אונטער אַ מעניו פון שפּייז און אַ צווייטע מעניו פון פאַרשידענע ווײַנען.

די פּרייזען אויף שפּייז דערמאָנען אין דעם „ריטץ־קאַרלטאָן"־האָטעל אין ניו־יאָרק.

— גיט אונז בלויז „וואָדקע" — בעשטעלט די לאַלאַ, — וואָדקע און פאַרבייסען.

די שטימונג אין „קעלער" איז אָבער ווייט נישט די זעלבע, וואָס יענע, וועלכע מיר האָבען נאָר וואָס געהאַט אין צימער פון דעם אַמעריקאַנער אינזשיניער אין „סאַוואָי"־האָטעל. אַפילו נישט ווי יענע׳ וואָס האָט זיך געפיהלט אין דעם „סאַוואָי"־רעסטאָראַן; זופען מיר אונזערע גלעזלעך „וואָדקע" און פיהלען זיך עטוואָס אנטוישטע.

— צו שמוציג! — בעמערקט איינער פון אונזער גרופּע.

— און צו נאַכקרימעריש!...

דער אָרקעסטער גרילצט, אָבער קיינער פון אונזער גרופּע פיהלט נישט ווי צו לאָזען זיך אין טאַנק. לאַלאַ אַוודאי נישט.

— אַוועקגע׳הרג׳עט אַ גוטע שטימונג — זאָגט זי. — שוין לאַנג זיך נישט געפיהלט אַזוי גוט און אַזוי אויפגעליינט ווי היינט אָוונד. באמת געוואָלט זיך אויסזינגען און אויסטאַנצען.

איצט טרינקט זי נישט מיט אונז, לאַלאַ. איינגעגרערט אין איהר מאַנטעל זיצט זי איצט אינגאַנצען אַנ׳אַנדערע ווי זי איז געוועזען אויבען אין צימער אין „סאַוואָי". אינגאַנצען אַנ׳אַנדערע ווי זי איז געוועזען אַפילו צווישען די ציגײַנער.

— די גרויסע ווירקליכקייט!... — ערקלערט זי מיר קורץ און פילאָזאָפיש די אורזאַך פון איהר פלוצלינגדיגער ענדערונג — פון אַ פריידיגען, שרעקלעכען יום־טוב אַריינגעפאַלען אין דער גרויסער, שמוציגער ווירקליכקייט!...

מעהר רעדט זי נישט.

דורך די פאַרהאַנגענע שויבען פון דעם אַנגערויכערטען „קעלער" הייבט זיך אָן דורכצורייסען אַ פּאַס פריהמאָרגען־ליכט. עס הייבט אָן טאָגען אויף מאָג. די ווייזערס פון דעם גרויסען זייגער דערנעהנטערן זיך צו פינף.

מיר לאָזען זיך אַרויס אין גאַס צו בעגעגענען אַ שטראָם פון פרישע פריהמאָרגען־ליכט.

אַ טויטע קימפּעטאָרין און אַ זעלבסטמערדער

פאַרשריבען אין פּרוזשאַנער „פּינקס" — צוויי שרעקליכע מעשיות

ס׳איז גאָר וואָס דערשינען זעהר אַ וויכטיגער און בעלעהרענדיגער בוך וועגען דער געשיכטע פון אַ יודיש שטעדטעל אין פּאָלעסיע, מיט׳ן נאָמען פּרוזשאַנע.

דאָס וויכטיגע בוך הייסט טאַקע: „פּינקס פון דער שטאָדט פּרוזשאַנע".

דאָס איז די ערשטע און איינציגע „שטאָדט" אין פּוילען, וואָס האָט מיט אַזוי פיל ליבע און פלייס צונויפגעקליבען אַלע וויכטיגע מאַטעריאַלען פון איהר אַלטער און נייער געשיכטע.

היינטיגס מאָל וועל איך זיך בעגרענעצען מיט איבערגעבען צוויי שרעקליכע מעשיות, וואָס האָבען זיך פאַרלאָפען אין דער שטאָדט פּרוזשאַנע מיט אַ פּאָר הונדערט יאָהר צוריק; מעשיות, פון וועלכע עס פאַלט אויף איצטער נאָך אָן אַ גרויל, לעזענדיג זיי.

די ערשטע מעשה איז

וועגען אַ טויטער קימפּעטאָרין

די צווייטע וועגען אַ זעלבסטמערדער (שוין מיט אַ פּאָר הונדערט יאָהר צוריק זענען געוועזען ביי אונז זעלבסטמערדער!).

די דאָזיגע צוויי שרעקליכע פּאַסירונגען זענען פאַרשריבען געוואָרען אין העברעאיש אינ׳ם „פּינקס פון דער פּרוזשאַנער חברה קדישא", וואָס שטאַמט פונ׳ם יאָהר 1701 און ווייטער.

איך גיב זיי איבער אין דער זעלבער יודישער איבערזעצונג, וואָס איז געמאַכט געוואָרען פון דער רעדאַקציע פונ׳ם נאָר וואָס דערשינענעם פּרוזשאַנער פּנקס.

„אַ זאַך, וואָס האָט געטראָפען אין אונזער קהלה זונטאָג, כ"א כסלו תצ"ז (1737).

„איז געגאַנגען שווער צום קינד די פרוי זיסעל, דאָס ווייב פון ר׳ אליהו, און איז געשטאָרבען פון איהר קימפּעט, און, לויט די ווייד פון די ווייבער, האָט זי געשוואַנגערט מיט אַ צווילינג. (די קימפּעטאָרין איז געשטאָרבען נאָך איידער דאָס צווילינג איז געבוירען געוואָרען).

„האָט מען געטאָן אַלע מיטלען, כדי אַרויסצובעקומען דאָס קינד פון איהר בויך און עס איז נישט מעגליך געווען. האָט זיך אויפגעקליבען די גאַנצע חברה־קדישא און מען האָט אַוועקגעשיקט צו דער פאַרשטאָרבענער פרוי דעם שמש פון דער חברה און דעם שמש פון קהל מיט אַ התראָה (וואָרנונג), זי זאָל תיכף געבוירען — און דאָס האָט אויך נישט געהאָלפען. דאַמאָלסט האָבען זיך פאַרזאַמעלט די פני פון שטאָדט, לומדים, און מען האָט געשיקט צוויי פון דער חברה, זיי זאָלען געהן צו דער (טויטער) פרוי און איהר מתרה זיין מיט אַ האַרבער אַזהרה (מיט׳ן האַרבען וואָרט), אינ׳ם נאָמען פון אַלע לומדים, וואָס זענען געווען אין הויז פון דער פאַרשטאָרבענער. און אַזוי האָט מען געטאָן. פונדעסטוועגען האָט גאָרנישט געהאָלפען. נאָכדעם האָבען מיר געזוכט און געזוכט אין די ספרים און מיר האָבען גאָרנישט געפונען וועגען דעם, ווי אַזוי זיך נוהג צו זיין מיט דער קבורה, ווייל ווי מיר האָבען געהערט, איז געפעהרליך מקבר צו זיין אַ טויטע פרוי מיט׳ן קינד אין בויך.

„נאָכדעם האָט מען זי מקבר געווען און פאַרריינגעלייגט מיט איהר אין קבר אַ ליילעך און קימפּעט־קליידער. און די זאַך איז פאַרשריבען געוואָרען אויך אויפגעהיט צו ווערען און גאָט זאָל פאַרמיידען יעדע צרה פון אונזערע ברידער".

אין דער דאָזיגער בעשרייבונג איז זעהר כאַראַקטעריסטיש פאַר יענער צייט דער פאַקט, וואָס די פני פון שטאָט האָבען געשיקט דעלעגאַציעס צו דער טויטער קימפּעטאָרין, זי זאָל געבוירען דאָס קינד נאָך איידער מען וועט זי ברענגען צו דער קבורה...

מיט אַ יאָהר שפּעטער האָט אין דער זעלבער פּרוזשאַנע פּאַסירט אַ צווייטע געשיכטע, וואָס איז נישט ווייניגער שרעקליך פאַר דער ערשטער.

די געשיכטע פון דעם זעלבסטמאָרד

„אַ געשיכטע, וואָס האָט פּאַסירט אין אונזער קהלה, אַ נייעס, וואָס יעדער איינער, וואָס וועט עס דערהערען — וועט איהם קלינגען אין ביידע אויערען.

„איינמאָל זונטאָג, וואָס איז אויסגעפאַלען כ"א אייר תצ"ה (1738), איז איינער מיט׳ן נאָמען ר׳ דוד, דער זוהן פון ר׳ אהרן הכהן, וועלכען מען האָט גערופען דוד פסח׳ס געפונען געוואָרען אַ געהאָנגענעם אויף אַ נייער שטריק, אויף דער שוועל פון זיין שטוב.

„עס איז אויפגעקלערט געוואָרען, אַז די שטריק, וואָס מען רופט עס לייצעס, האָט ער געקויפט פרייטאָג און, ווי זיינע שטוב מענשען דערצעהלען, איז ער שבת־צונאַכטס געזעסען די גאַנצע נאַכט און גע׳חשבונ׳ט אין די ביכער פון נתינות, וועלכע זענען איהם געווען אָנפאַרטרויט און לויט וועלכע ער איז געווען פאַרשולדיגט. נאָך האַלבער נאַכט איז ער אַרויס פון שטוב. זיינע בני־בית האָבען געמיינט, אַז ער איז אַרויס צוליב בעדערפעניש.

„פאַרטאָג איז אַרויס זיין אייניקעל אין פאָר־הויז און דערזעהן, ווי ער הענגט. עס איז באַלד געוואָרען אַ גרויס געשריי אין שטאָדט. מען האָט איהם געפונען דערשטיקט אויף טויט. מען האָט איבערגעשניטען די שטריק און ער איז אַראָבגעפאַלען אַ טויטער אויפ׳ן אָרט, ביי דער שוועל פון שטוב. ער איז געלעגען אין חרפּה, ווי עס פּאַסט פאַר אומלכען, נאָר אין העמד, לעדערנע הויזען און זאָקען. ווער ס׳איז פאַרבייגעגאַנגען האָט זיך געוואונדערט, אַז אַ מענש זאָל קומען צו אַזאַ טויט.

„נאָכדעם האָבען זיך פאַרזאַמעלט די לומדים אַריינצוקוקען אין די ספרים, ווי אַזוי זיך נוהג צו זיין מיט זיין קבורה. מען האָט געזוכט און געזוכט און ס׳איז פאַרבליבען איהם מקבר צו זיין אויפ׳ן בית־עלמין, מחוץ פון דעם בעשטימטען אָרט און ווייט פון די איבעריגע פאַרשטאָרבענע.

„די חברה־קדישא האָט זיך מיט איהם נישט פאַרנומען. אַנדערע מענשען האָבען אויסגעגראָבען אַ קבר און דעם אָרון האָט מען געמאַכט אַנדערש ווי פאַר אַלע מתים. מען האָט איהם געפיהרט אָוועגד־צייט אויף אַ וואָגען דורכ׳ן פעלד און נישט דורכ׳ן הויף פון בית־הקברות. אַז מען איז געקומען צום בית־עלמין — האָט מען איהם אַריינגעוואָרפען אין קבר איבער׳ן פּלויט, נאָר אין העמד און אַרבע כנפות און אַ ליילעך, און אויך די שטריק האָט מען אַריינגעלייגט אין קבר. עס האָט איהם בעגלייט די גאַנצע קהלה מיט ווייבער און קינדער, כדי יעדערער זאָל זיך אַריינגעמען אין זינען די דאָזיגע זאַך, זעהן זיין שאַנדע און דערצעהלען עס די קומענדיגע דורות.

„זיין קבר איז ביים בוים, וואָס מען רופט ווערבע, ביים גראָבען, וואָס איז אַ צייכען פאַר כהנים. מיר זענען געשטאַנען ביי זיין קבורה ביז דער לעצטער מינוט, און ווען חברה־קדישת איז אַוועק, האָבען מיר געזאָגט, ווי מחילה־בעטענדיג:

„אונזערע אויגען האָבען נישט געזעהען און אונזערע הענט האָבען נישט פאַרגאָסען דאָס דאָזיגע בלוט. פאַרגיב דיין פאָלק ישראל." און עס איז פאַרשריבען געוואָרען די דאָזיגע זאַך צום אָנדענק און פון היינט אָן זאָלען אַלע צרות מיידען אונז און דור־דורות."

צווישען די פאַרשידענע טשיקאַווע געשעהענישען און פּאַסירונגען פונ׳ם איצטיגען יאָהר־הונדערט זענען אינ׳ם פּרוזשאַנער פּינקס פאַרצייכנט געוואָרען אויך די פאָלגענדע:

משה לימוזקאָוו, דער איצטיגער רעדאַקטאָר פון מאָסקווער „עמעס", איז דורך די עסעסישע (ציוניסטיש־סאָציאַליסטישע) אָרגאַניזאַציעס פון פּרוזשאַנע, ראַזשינאַי און סלאָנים דעלעגירט געוואָרען צום זיבעטען ציוניסטישן קאָנגרעס אין באַזעל.

מלך עפּשטיין — דער איצטיגער רעדאַקטאָר פון דער „מאָרגענפרייהייט" האָט אין יאָהר 1904, „בעאיינפלוסט די פּרוזשאַנער גרופּע „צעירי־ציון" מיט נייע אידעען" און די דאָזיגע גרופּע האָט אונטער עפּשטיינ׳ס ווירקונג געביטען איהר נאָמען פון „צעירי־ציון" אויף „קדימה."

יעקב מעסטעל — דער בעקאַנטער אַקטיאָר און שריפטשטעלער, איז בעת דער דייטשער אָקופּאַציע פון פּוילען, אין 1915, געווען אַ געוויסע צייט קאָמענדאַנט אין זאַפרוד, וואָס איז בשכנות מיט פּרוזשאַנע.

יוסף אָפּאַטאָשו איז אין יוני 1931, געווען אין פּרוזשאַנע. איז אויפגענומען געוואָרען אַלס גאַסט פון דער דאָרטיגער יודישער שול און האָט זיך געלאָזט פאָטאָגראַפירען צוזאַמען מיט די קינדער, לערער, פאַרוואַלטונג און עלטערן־קאָמיטעט. אויך די פאָטאָגראַפיע איז אָפּגעדרוקט אין פּינקס.

אַזוי אַרום זעהען מיר, אַז די „שטאָט" פּרוזשאַנע איז פון תמיד־אָן פאַרפלאָכטען נישט נאָר מיט דער אַלטער לעגענדאַרער פאַרגאַנגענהייט, נאָר אויך נאָך — מיט די מאָדערנע יודישע געזעלשאַפטליכע בעוועגונגען, טוערס, ווי אויך מיט דער יודישער ליטעראַטור.

(טאָג) ד. טשאַרני.

Dr. Z. Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערען־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקהייטען

11־טען ליסטאָפּאַד 9

(קאָנסטאַנטינער), טעלעפאָן 127-81

שפּרעכשטונדען פון 10—12 און 5—7, נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זכרונשער 17 פון 10—12.

פּראָפ. פּיקאַר פליהט ווידער איז הימעל

ווער איז דאס דער מענש. וואס האט מיט איין „שפּרונג" זיך דערוואָרבען אַ וועלט־פּאָפּולאַריטעט ?— בריסעלער פּראָפעסאר פּיקאר.—דער ערשטער אין אייראָפּע. וועלכער בעשטעטיגט וויסענשאַפטלעך איינשטיינס טעאָריע.—די היסטאָרישע נסיעה איז הימעל פון 27־טען מאי 1931.—18 שעה אינ'ם נעגענט פון שיטערער לופט און מורא'דיגער קעלט

— 1. —

— ווער איז דאָס דער מענש וואָס וואָגט צו שטעלען אין קאָן זיין אייגענעם לעבען נישט חס וחלילה כדי צו שלאָגען ספּאָרטיווע רעקאָרדען און בעקומען פעטע פּרייזען, נאָר גאָר פּשוט כדי אַריינצודרענגען אַביסעל ליכטיקייט אין דער פינסטערער, מיסטעריעזער אַטמאָספער פון די עולמות העליונים!

— ווער איז דאָס דער מענש, וואָס האָט בעוויזען זיך איינצוקויפען זיין וועלטעל בשעה אחת און וואָס האָט מיט איין „שפּרונג" בעקומען די מעגליכקייט צו דערגרייכען אַ פּאָפּולאַריטעט פון איינעם פון די גרעסטע פערזענליכקייטען פון צוואַנציגסטען יאָהרהונדערט!

אין יאָהר 1929 ווען די גרויסע ציוויליזירטע וועלט האָט געפייערט דעם 50־יאָהריגען געבורטסטאָג פונ'ם געניאַלען וויסענשאַפטמאַן און דענקער אַלבערט איינשטיין. האָט דער שרייבער פון די שורות אויסגענוצט אַ געלעגענהייט זיך צוזאַמענטרעפען פנים אל פנים מיט'ן בעשיידענעם שווייצאַרישען געלעהרטען און פּראָפעסאָר פון בריסעלער אוניווערזיטעט א. פּיקאַר, אין דער וויסענשאַפטליכער וועלט איז ער שוין דעמאָלט געווען גוט בעוואוסט אַלס געוויסענהאַפטער עקספּערימענטאַטאָר, אַלס דערפאַהרענער נאַטור־פאָרשער, וועלכער פערשטייט אויסצונוצען די קונסט פון אַוויאַציע פאַר וויסענשאַפטליכע צוועקען.

פּראָפ. פּיקאַר בעשליסט אין יאָהר 1929 זיך צו דערגרונטעווען אין דער דרייסטער, רעוואָלוציאָנערער טעאָריע פון אַלבערט איינשטיין — ער געזעגנט זיך מיט'ן ערד־קוגעל, זעצט זיך אַריין אין אַ פּשוטען לופט־באַלאָן און אין אַ הויך פון 4.100 מעטער, פיהרט ער דורך אַ רייה אינטערעסאַנטע עקספּערימענטען, וועלכע האָבען געהאַט דעם ציל צו דערווייזען אויף וויפיל די רעלאַטיוויטעט־טעאָריע פערמאָגט אין זיך אַ רעאַלע עכטקייט. ממשותדיגקייט. דער בריסעלער פּראָפעסאָר האָט נויטיג פאַר זיינע עקספּערימענטען אַ טיש וואָס זאָל זיך דרייען און אַ וואָגע פון קוועקזילבער — אַזאַ אינסטאַלאַציע איז אָבער אוממעגליך צו רעאַליזירען אין אַ ווינגעלע פון אַ לופט־באַלאָן; דער גענייטער פאָרשער געפינט תיכף אַן אויסוועג — ער בעשליסט צו דרייען דעם גאַנצען לופט־באַלאָן צו ביידע זייטען פון לופט באַלאָן ווערען צוגעפעסטיגט צוויי עלעקטרישע מאָטאָרען, וועלכע דרייען די „פליענדיגע שטיבעל" מיט דער נויטיגער געשווינדקייט — צוויי און אַ האַלב מאָל אין אַ מינוט.

פּראָפ. פּיקאַר בלייבט הענגען אין דער לופטען גאַנצע 16 שעה, מאַכט דורך אַ סעריע אולטראַ דעליקאַטע מעגזוראַציעס און קומט צו דער מסקנא אַז איינשטיינס טעאָריע איז באַזירט אויף אַ פעסטען וויסענשאַפטליכען יסוד, אגב, איז דאָס געווען די ערשטע וויסענשאַפטליכע אָנערקענונג פון איינשטיינס טעאָריע אין אייראָפּא.

פּראָפ. פּיקאַר האָט אונז, אַ גרופּע זשורנאַליסטען, זעהר כ"ח דליך אויפגענומען — ער האָט איבערגעגעבען בפרטיות די רעזולטאַטען פון זיין ניכטיגער אויספאָרשונג.

פּראָפ. פּיקאַר האָט גערעדט וועגען דער רעלאַטיוויטעט־טעאָריע מיט אַ נאַטירליכקייט און פּשטות.

די בלעטער האָבען אויף דעמאָלט ברייט פאַנאַנדערגעשמו'רט די נסיעה פון פּראָפ. פּיקאַר.

עס געוועהרט אַ יאָהר, צוויי, און פּראָפעסאָר פּיקאַר לייגט זיך ווייטער ברייט פונאַנדער איבער די צייטונגס־זייטען פון דער גאַנצער וועלט. פּראָפעסאָר פּיקאַר מאַכט אַ געוואַגטע נסיעה אין דער סטראַטאָספערע און זיין נאָמען קלינגט פון איין עק וועלט ביז דער אַנדערער. דער וויסענשאַפטליכער „אַוואַנטוריסט" פון צוואַנציגסטען יאָהרהונדערט שוועבט אַרויף אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרענע.

דעם 27־טען מאי 1931, האָבען צוויי מענשען, פּיקאַר און קופּער, זיך פערשפּאַרט אין אַן אַליומיניום־פאַס און מיט דער הילף פון אַ לופט־באַלאָן זיך געלאָזען פליהען ווערטיקאַל אין הימעל — עס געוועהרט אַ פערטעל שעה און אינזערע „הימלישע רייזענדער" דערגרייכען די הויך פון סאַמע העכסטען פּונקט פון ערד־קוגעל — באַרג עווערעסט 8.800 מעטער; אַ האַלבע שעה פליהען און די ליעזשער גאָנדאָלע איז שוין אין דער סטראַטאָספערע אויף אַ הויך פון 16,000 מעטער, אין 30 מינוט צייט האָט די „מעטאַלענע פויגעל" בעוויזען דורכצושניידען די גאַנצע סטראַטאָספערע, דעם לופט־געגענט, וואו די טעמפּעראַטור ענדערט זיך צוזאַמען מיט דער הויך (וואָס העכער אַלץ קעלטער איז דאָרטען), און האָט זיך טיף אַריינגעשניטען אין דער סטראַטאָספערע. אינ'ם לופט־געגענט, וואו די טעמפּעראַטור בלייבט די זעלבע, אומאָפּהענגיג פון הויך, וואו דער לופט־דרוק איז זעהר אַ נידעריגער, וואו די לופט איז ריין, אין שטיק־שטאָף און אָרים אין זויערשטאָף — מיט איין וואָרט אַ לופט־געגענט וואו אַ לעבעדיגע בעשעפעניש האָט נישט די מעגליכקייט צו בלייבען ביים לעבען. 18 שעה האָט געדויערט די היסטאָרישע נסיעה, אין דער סטראַטאָספערע, אינ'ם נעגענט פון שיטערער לופט און מוראַדיגער קעלט. פון דער אויסערליכער וואַנט פון פאַס הערשט אַ קעלט פון זעכציג גראַד און אַ לופט, וואו אַ בעל־חי קען קיין איין סעקונדע נישט דורכלעבען; אין די געדערים פון פאַס ליגט איינער פון די גרעסטע פיזיקער פון אייראָפּא, צוזאַמען מיט זיין געהילף — זיי אָטעמען בעמאַלט דאָס ביסעל קינסטליך לופט, וואָס זיי האָבען מיט זיך מיטגענומען, פון אינסבורג (שפּייך) ביים אויפהייבען זיך. ביידע געלעהרטע שטייען קאָלאָסאַלע ביי דער פערמאַגנעטער סכנה

פון דר. י. מ. מולער.

פון טויט,, אַרבייטען מיט די לעצטע כּוחות ביי אַ פערציג־גראַדיגער היץ און פּאַסען אויף דער ... אַז די רעזולטאַטען פון זייער אויספאָרשונג זאָלען נישט פערניכטעט ווערען, אין פאַל ווען זיי קומט אויס אומצוקומען.

און פלוצים ביידע „לופט־רייזענדער" קעהרען זיך אום פון יענער וועלט בשלום, אַ גליקליכער צופאַל האָט זיי ביידען אַרויסגעראַטעוועט פון זיכערען טויט.

פּראָפ. פּיקאַר האָט געהאַט די כוונה אויסצופאָרשען די מעטעאָראָלאָגישע אייגענשאַפטען פון דער סטראַטאָספערע, ביז איצט האָט מען זיך בענוצט צו דעם צוועק מיט אויטאָמאַטישע אינסטרומענטען דאָבאָטס (מעכאַנישע גולמס), וועלכע האָבען „בליצ־דערהייט" רעגיסטרירט די טעמפּעראַטור, די געדיכטקייט פון לופט,, דעם דרוק פון דער אַטמאָספער... אַזאַ מעכאַנישער גולם האָט אין יאָהר 1913 געמאַכט אַ רייזע ביי דער פּאַוויע (איטאַליען) אויף אַ הויך פון 37,700 מעטער, פּיקאַר האָט אָבער געוואָלט מאַכען אַ לעבעדיגע עקספּעדיציע אין יענע הויכע מיסטעריעזע וועלט און האָט זיך אַליין געשטעלט אין רשות פון דעם אייגענער אידעי.

פערהאַז שטראַהלען, וואָס האָבען אין דער וויסענשאַפטליכער וועלט בעקומען דעם נאָמען קאָסמישע שטראַהלען. דאָס זענען שטראַהלען, זען זיך נישט בעמערקען מיט דער נאַקעט פערמאָגען אַ געוואַלדיגע קראַפט, דרינגען שיסט בליי פון פינף פוס די דיק, און קענ צוברעכען אָדער אומענדערען אַטאָמען אַרום בעפרייען אַ גרויסען קוואַל ענערגיע קען אין פּראַקטישען לעבען פערוועגדעט ווע הייץ־מיטעל, אַלס טרייב־קראַפט.

די קאָסמישע שטראַהלען לאָזען זיך מערקען אין וואַסער — אַ סימן, אַז זיי קומ פון דער ער"ד ,נאָר פאַלען אַראָפּ פון הימעל ווירקונג איז ביינאַכט פונקט אַזוי שטאַרק טאָג — אַ בעוויז אַז זיי האָבען קיין שום נישט צו דער זון! זייער השפעה ענדערט זי מיט דער לאַגע פון די שטערענס, — פון שטאַמען זיי פאָרט? דאָס איז נאָך עד היום בען אַ סוד פאַר דער וויסענשאַפט, — או ווייס ווי לאַנג די מאָדערנע וויסענשאַפט ו נאָך פלאָנטערען אין דער דאָזיגער מיסטער

די ענערגיע וואָס איז נויטיג אויף צו בען די ריזיגע מאַשינען פון דער מאָדערנער סטריע ווערט געשאַפען אָדער דורך וואַסער אָדער דורך אַ כעמישען פּראָצעס — דער שער פּראָצעס פון ברענען בעפרייט אַ געוויסען ענערגיע ,וואָס ליגט בעהאַלטען אין דער מאַ ביים ברענען אַ שטיק האָלץ בעקומען מיר גיע אַ וגטער דער פאָרם פון ליכט און וואָרים דאָס קען ווערען אָנגעווענדעט אויף צו בעטרייבן רעדער פון מאַשינען, ביי אַ כעמישען פּ ווערען די קלענסטע חלקימלעך פון דער מאַ (אַטאָמען) נישט געענדערט, זיי בייטען מעהר זייער פלאַץ. גרופּירען זיך אַנדערש און בילדען שטאָפען. פון האָלץ ווערט אַש!

די וויסענשאַפט ווייסט היינט אויף קלאָר, דער אַטאָם איז נישט דער קלענסטער טייל מאַ ריע, — דער אַטאָם קען זיך שפּאַלטען אויף בעשטאַנד־טיילען: אַ יאָדרע און עלעקטראָנען, דאָזיגער פּראָצעס קען בעפרייען אַזאַ סכום ענע וואָס קאָן פערניכטען אַ וועלט. ענערגיע קען אַ ווערען איינגעצאַמט און קען בענוצט ווערען פּראַקטישע צוועקען, צום בעדויערען, איז פּראָבלעם פון צוברעכען אַן אַטאָם נאָך עד היום בליבען נישט געלעזט. — פון וואַנען ווייס מען בו אַז די צורודערונג פון דער אַטאָם־סיסטעם מסוגל צו בעפרייען אַ קוואַל ענערגיע? ראַ איז גוט בעוואוסט ,אַז די ענערגיע, וואָס שטראַ פון דער זון, איז אַ רעזולטאַט פון אַ צורודערונג די אַטאָמען פון די גאַזען ,וועלכע ריגלען אַרו זון פון אַלע זייטען. די אַטאָמען ווערען צובראָכען די יאָדרעס פון די עלעקטראָנען ווערען בעפרייט אויף אַזאַ אופן ווערט געבוירען די געוואַלדיגע ע גיע, וועלכע די זון פערשפּרייט מיט אַזאַ ברייט האַנד איבער דער גאַנצער וועלט.

דאס ערשטע בילד פון דער סיאמער רעוואלוציע

סיאמער אפיציר לייענט דעם מאניפעסט פון די רעוואלוציאנערען

איז די נעגעל פון פרויען־הענדלער

דעם קרבן האבען זיי געפאקט אויף דער לובלינער באהן־סטאציע

לובלין.

די 19־יעהריגע מאַריע שינדלער איז געקומען אויף דער באַהן־סטאַציע אין לובלין, כדי אָבצואוואַרטען איהר'ס אַ קרוב, וועלכער האָט געזאָלט קומען פון וואַרשאַ. דער קרוב איז נישט געקומען און די פרל. שינדלער איז געבליבען זיצען אויף דער סטאַציע אין גרויס פערצווייפלונג. אַליין אַ'אַרבייטסלאָזע האָט זי ערוואַרט, אַז דער קרוב איהרער וועט איהר אַרויסהעלפען פון דער שווערער לאַגע.

די פערצווייפלונג פון דער פריילין האָט צוגעצויגען די אויפמערקזאַמקייט פון צוויי עלעגאַנט געקליידעטע יונגעלייט, וועלכע האָבען זיך, מעשה רייזענדע, אַרומגעדרעהט אויף דער סטאַציע מיט טעקעס אונטער'ן אָרעם. די יונגעלייט האָבען פערפיהרט אַ שמועס מיט דער פריילין, זיך אייבערגענומען מיט איהרע רייד און מיט איר נויט, געטרייסט איהר, אַז נישט אייביג איז שלעכט, אַז אַ יונגער מענש דאַרף נישט פערלירען די האָפענונג און ווי גאַנץ צופעליג האָט איינער פון זיי זיך דערמאָנט, אַז אין לוקאָוו אויף דער באַהן־סטאַציע איז נויטיג אַ בופעט־מיידעל און זי, שינדלער, אַ יונגע און שעהנע, וואָלט זיכער נושא חן געווען. זאָל זי זי מיטפאָהרען וועט ער זיך פאַר איהר בעמיהען צו בעקומען דעם פאָסטען.

פרל. שינדלער האָט בעקומען צוטרוי צו די יונגעלייט און זי איז מיט זיי מיטגעפאָהרען. כדי נישט אַרויסצורופען צו זיך קיין חשד האָבען די יונגעלייט זיך אַריינגעזעצט אין איין קופּע און די פריילין האָבען זיי געהייסען זיך אָוועקזעצען אין אַנ'אַנדערער קופּע. דעם באַן־בילעט און דער פריילין האָבען די יונגעלייט גענומען צו זיך, דאָס טאַקע האָט זיי פערשיט.

דער קאָנדוקטאָר האָט ביים קאָנטראָלירען די בילעטען בעקומען אַ חשד ווען דאָס מיידעל האָט איהם ערקלערט, אַז צוויי יונגעלייט האָבען איהר בילעט און, אַז זיי האָבען איהר געהייסען זיצען אַליין. אויף דער נאָהענטסטער באַהן־סטאַציע האָט דער קאָנדוקטאָר וועגען דעם מיטגעטיילט דער פּאָליציי. די יונגעלייט און די פריילין זענען אַריינגעבעטען געוואָרען צום קאָמענדאַנט פון דער באַהן־פּאָליציי און דאָרט האָט זיך אַרויסגעוויזען אַז מען האָט פאַר זיך צוויי „בלויע פויגעל" יעזשי ליפּינסקי און יאַן זרזשיבאַ, צוויי בעקאַנטע אַלפאָנסען, פרויען־הענדלער און די פרל. שינדלער האָבען זיי געפיהרט גלייך אין אַ שאַנד־הויז קיין לוקאָוו.

דאָס מיידעל איז צוריקגעשיקט געוואָרען קיין לובלין און ביידע אַלפאָנסען זענען אַרעסטירט און אָפּגעשיקט געוואָרען קיין לובלין אין תפיסה אויפ'ן „זאַמעק".

דאס בולגארישע יודענטום און די יודישע וועלט־קאנפערענץ

סאָפיא. (יט"א)) די צענטראַל־קאָנסיסטאָריע פון די בולגאַרישע יודען האָט זיך אויף איהר לעצטער זיצונג בעשעפטיגט מיט דער פראַגע וועגען בעטייליגען זיך אין דער פאָרשטעהענדער יודישער וועלט־קאָנפערענץ, צו וועלכער די קאָנסיסטאָריע אַלס אָפיציעלע רעפּרעזענטאַנץ פון בולגאַרישען יודענטום איז איינגעלאַדען געוואָרען. עס איז אנגענומען געוואָרען דער פּרינציפּיעלער בעשלוס צו בעטייליגען זיך אין דער קאָנפערענץ, מחמת אָבער דער שווערער מאַטעריעלער לאַגע פון דער קאָנסיסטאָריע, וועט אין דער קאָנפערענץ זיך נישט בעטייליגען קיין אייגענער דעלעגאַט פון דער קאָנסיסטאָריע, נאָר דער פערטרעטער פון פּאַריזער קאָמיטעט פון די יודישע דעלעגאַציעס ד"ר וויקטאָר יאַקאָבסאָן וועט בעאויפטראַגט ווערען צו רעפּרעזענטירען דאָס בולגאַרישע יודענטום אויף דער וועלט־קאָנפערענץ און פאָרשטעלען איהר אַ מעמאָריאַל פון דער בולגאַרישער צענטראַל־קאָנסיסטאָריע אין דער רעזאָלוציע ווערט אָנגעקינדיגט, אַז אויב דער פּראָיעקטירטער וועלט - קאָנגרעס וועט צוזאַמענגערופען ווערען, וועט אויף איהם דאָס בולגאַרישע יודענטום זיין פערטרעטען דורך אַן אייגענעם דעלעגאַט.

קאמיטעט פאר קאמף געגען אנטיסעמיטיזם איז קאנאדע

מאָנטרעאַל. (יט"א) אויף אַ קאָנפערענץ פון יודישע אָרגאַניזאַציעס, וואָס איז דאָ אָפּגעהאַלטען געוואָרען, איז געגרינדעט געוואָרען אַ קאָמיטעט, וואָס וועט אָנפיהרען אַנ'אַקציע געגען דער ווילדער אַנטיסעמיטישער העצע פון דער צייטונג גאַגלי".

פיל רעדנער האָבען אונטערגעשטראָכען, אַז עס דראָהט אַ געפאַהר דער יודישער בעפעלקערונג, אויב די אַנטיסעמיטישע אַגיטאַציע און די בלוטבלבולים פון גאַגלוס" וועלען נישט אָפּגעשטעלט ווערען.

אַ חוץ דער רעכטליכער אַקציע געגען די אַנטיסעמיטישע העצער איז אויך רעקאָמענדירט געוואָרען צו שיקען אַ דעלעגאַציע קיין קוויבעק, אויפצופאָדערען די רעגירונג אַנצונעהמען שריט, אַז עס זאָלען אָפּגעשטעלט ווערען די אַנטיסעמיטישע העצע. אויף דער פרידליכער בעפעלקערונג.

DOKTOR
I. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 16-90
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, אַלע אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 2–8 און פון 5–9 אָוונד.
בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

Dr. med. REICHER
פּאַלודניאַוואַ 28, טעל. 20193
ספּעציאַל־אַרצט פאַר מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג
קינדערלאָזיגקייט און סעקסועלע בעראַטונגען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אָן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אָוונד. אין שבת־טאָגען פון 8 — 9 פריה.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג
כח
1
תמוז תרצ"ב

אויגוסט

זון-אויפגאנג 3.52
זון-אונטערגאנג 7.32

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע װעגען אונטערשטיצונגען

היינט, מאנטאג, הויבט אן דער אונטערשטיצונגס-אמט ביים מאגיסטראט די רעגיסטראציע אויף דרינגענדע אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע פיזישע ארבייטער לויט'ן פאלגענדען סדר:

היינט, מאנטאג, דעם 1 אויגוסט, די אותיות:
A, B, C, D, E, F, G, H, I, J,
דינסטאג, דעם 2 אויגוסט, די אותיות:
K, L, Ł, M, N, O, P,
מיטוואך, דעם 3 אויגוסט, די אותיות
R, S, T, U, W, Z, Ż,

דרינגענדע הילף פון דער קהלה

נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער ספעציעלער קאמיסיע צו פערטיילען דרינגענדע הילף.

ס'זענען בעטראכט געווארען 80 ביטעס פאר וועלכע ס'זענען בעשטימט געווארען 3000 זלאטיס. דאס געלד וועט היינט אויסגעצאהלט ווערען דורך דער קהלה-קאנצעלאריע.

גמלת-חסדים-קאסע ביי דער קהלה

ס'איז פארגעקומען א זיצונג פון דער פערוואלטונג פון דער גמלת חסדים-קאסע ביי דער קהלה. ס'זענען בעשטימט געווארען הלוואות אויף 35 טויזענד זלאטעס.

שפייז-פאסט-בלאנקעטען

(2) היינט ווערען איינגעפיהרט אין פאסט-פערקעהר ספעציעלע געדרוקטע בלאנקעטען, וועלכע מ'וועט קאנען אויסנוצען אין קארעספאנדענץ וועגען שפייז-ענינים.

דער פרייז פון אזא בלאנקעט צוזאמען מיט דער פאסטמארקע בעטרעפט 5 גראשען.

דער ענין האט א שייכות מיט דער פעראָרדנונג וועגען איינפיהרען אין פערקעהר שפייז-זענדונגען און ספעציעלע שפייז-טעלעגראמען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: י. קאפּ-ראָווסקי (נאָוואָמיעיסקא 15), ס. טראווקאָווסקי בזשעזשינער 56), מ. ראָזענבלום (שרודמיעיסקא 21), מ. בארטאשעווסקי (פעטריקאָווער 95), י. קלופּטא (קאָנטנא 54), ל. טשינסקי (ראָקאָטשינער 53).

די אויספארשונג קלעהרט אויף

די טעראָריסטישע מעשים פון די ברידער פייבושעוויטש

(2) מיר האָבען נעכטען געמאָלדען וועגען דעם ארעסט פון די פלייש-פוהרמאנעס דריי ברידער פייבושעוויטש, וועלכע האָבען געפּירעט א מין טעראָריסטען-באנדע אויפ'ן שטח פונ'ם באלוטער שחט-הויז ביי דער לאגעווניצקא גאס.

ווי די פּאָליצייאישע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אז די דאָזיגע אזוי-גערופענע „זוילעך-באנדע" געווען די שרעק פון די לאָדזער יודישע קצבים, וועלכע זי האָט געצוואונגען צו בענוצען זיך מיט די פּירמאנעס פון די ברידער פייבושעוויטש, נעמענדיג פיהר-געלד מיט 1000 פּראָצענט בסך-הכל מעהר, ווי אנדערע פורמאנעס וואָלטען עס פערלאנגט.

וועגען דעם ס'ארע גלענצענד געשעפט די „אונטערנעמונג" פון די ברידער פייבושעוויטש איז געווען זאָגט עדות, אז לעצטענס האָט מען זיי פאָרגעשלאָגען פאַר אָפּטרעטען דעם „זכות" פאר 10 טויזענד זלאָטעס, אָבער מען האָט די רעפלעקטאנטען פשוט אויסגעלאכט.

די קצבים האָבען אויך געמוזט צאָהלען אויסקויף-געלד פאר דעם רעכט אויף ארייננוגעהן אינ'ם באלוטער שחט-הויז, כדי איינצוקויפען פלייש פאר זייערע יאטקעס.

אז מ'פלעגט נישט בעצאָהלען די בעשטימטע 5 זלאָטעס „איינטריטס-געלד" פלעגט מען, במחילה, מוזען אָהן שום קונצען גיין צוריק געזונדערהייט מיט אונטערגעהאקטע זייטען...

לויט פּראָוויזאָרישע אויסרעכנונגען, פלעגען די ברידער פייבושעוויטש מערדיגען אזוי ארום 3000 זלאָטעס א חודש.

די מיטארבייטער זייערע פלעגען זיך אויך פארנעמען מיט בו-רות, און דורכגעפיהרט אויף זייער שפייגער „דין-תורה'ס" צווישען אלטשטעטישע סוחרים. זעלבסטפערשטענדליך, אז ווי אין אלע עהנליכע פאלען, האָט זיך עס נישט געהאנדעלט וועגען דער צושטימונג פון ביידע צדדים אויפ'ן בורות, נאָר פראָסט פשוט: איין צד האָט פערקלאָגט, און דער צווייטער צד האָט געווינט ווי א ביבער און זיך געפאָלגט – ס'איז דאָך נישט געווען קיין חכמה איינצורייסען.

נאָכ'ן אויסהערען נעכטען א גאנצע רייה געליטענע, האָט פּאָליציי אויך פערהאָלטען אין ארעסט א גאנצע רייה פון די פייבושעוויטשעס מיטהעלפער. אויך זיי וועט דער אויספאָרשונגס-ריכטער היינט פערהערען.

*

(א) די פּאָליציי-אינטערווענץ איז משמעות געקומען צו דער רעכטער צייט, ווארום די פייבושעוויטשעס זאָלען אויך האָבען געהאַט בדעה צו פערשפרייטען זייער טעטיגקייט אויף די באָלוטער מערק, בעזונדערע סוחרים, ביידעל-הענדלער, יאטקע-געוועלבער, און אפילו אויף די אזויגערופענע „קאָשיקאזשעס", ד. ה. וואָס טראָגען ארום זייערע סחורות אין קאָשיקעס – ארויפלייגענדיג אויף די אלע א מס...

אזא מס זאָל די באנדע אויך האָבען ארויפגעלייגט אויף די אזויגערופענע „אָניאגערס" אויף דעם צפון-וואָקזאל פון אויטאָבוסען – אנישט פלעגט מען סטראשען מיט בע'גנב'ענען די פּאסאזשירען. הכלל, אויך דאָ האָט מען געווינט און געצאָהלט...

די באנדע איז אויך אויסגענוצט געוואָרען צו איינקאסירען פערפאַלענע חובות, צו אויסגלייכען סכסוכים, צו „ליקווידירען" די אונאנגענעהמע קאָנקורענץ א. ד. גל.

די וואל-אינדוסטרי גרייט זיך צום ווינטער-סעזאן

(2) לויט ווי מ'איז אינפאָרמירט אינז פון פאַבריקאַנטען-פּעראַבאנד, הערשט נאך אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע אַ שטילשטאַנד.

דער זומער-סעזאָן אין דער באַוואָל-אינדוסטריע איז נאך אויסגעפּאַלען, פערהעלטנישמעסיג, בשקיוה די זאַפּאַסען, וואָס זענען אויסגעגעבען נאכ'ן סעזאָן זענען נישט קיין גרויסע, וואָס דאָס איז אַ זעהר וויכטיגער פּרט פאַר דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג פון דער סיטואַציע.

פון די בעזונדערע צווייגען אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע, ווערען אינטענסיווערע הכנות געמאַכט אין דער וואָהל-בראַנזשע, וועלכע הויבט איהר סעזאָן אָן, געוועהנליך פריהער.

די פּראָדוצענטען קויפען שוין איין אין גרעסערע סכומים גאַרן און גרייטען שוין צו ווינטער-סחורות.

קלענערע וואָהל-פאַבריקען, נישט בעקוקס אויף דער שפּעטער צייט, פּראָדוצירען נאָך אַלץ קליינע קוואַנטומס זומער-סחורות, מיט דער כוונה אויסצונוצען ביזן סוף דעם היי-יאָהריגען זומער-סעזאָן.

פון שטרייק אין דער טריקאטאזש-בראנזשע

די שטרייקענדע האבען בעשלאסען צו האלטען זיך פעסט ביי די פריהערדיגע פאדערונגען

(2) עהערנעכטען איז אין דרוקער-פאַראיין (נאַוואָרט 20)) פאָרגעקומען אַן אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די שטרייקענדע טריקאָטאַזש-אַרבייטער, אויף וועלכער עס איז, נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע בעשלאָסען געוואָרען:

צו פיהרען דעם שטרייק ביז עס וועלען הערגרייכט ווערען די פולע פרייזען, לויט'ן פאַר-אַיאָהריגען צעטיק, און – אויף דער נייער קאָנפערענץ מיט די אַרבייטס-געבער, וועלכע וועט פאַר קומען דאָנערשטאָג, זענען די אַרבייטער-דעלעגאַטען בעאויפטראַגט געוואָרען נישט אָפּטרעטען אויף אַ האָהר פון די פריהער-אַרויסגעשטעלטע פאָדערונגען, גאַר, פערקעהרט, מיט אַלע כוחות זיי אונטערצושטיצען, מחמת, לויט דער מיינונג פון די אַרבייטער, דאַרף מען זיך ריכטען אויף אַ שנעלער ליקווידאַציע פון שטרייק, ווייל דער ווינטער-סעזאָן אין דער טריקאָטאַזש-בראַנזשע שטייט שוין אויף דער שוועל.

רעגיסטראציע פון פרעטענזיעס

צו די דייטשע פערזיכערונגס-געזעלשאפטען

(2) לויט ווי מיר דערוויסען זיך אין דעם דייטשען קאָנסולאַט אין לאָדז, הויבט זיך פון היינט אָן די רעגיסטראַציע פון פרעטענזיעס אין שייכות מיט די אָפּמאַכען אויף לעבענס-פערזיכערונג מיט די דייטשע אסעקוראַנץ-געזעלשאַפטען, וואָס זענען געשלאָסען געוואָרען דורך פוילישע בירגער פון פאַר דעם 19 פעברואַר 1924.

בפרט איז די דאָזיגע רעגיסטראציע נוגע די אָפּמאַכען, וואָס זענען אויסגערעכענט אויף דייטשע מאַרקען, וואָס לויט די דייטשע וואַלאָריזאציע-פאָרשריפטען אונטערליגען זיי נישט קיין איבער-רעכענונג, ווי אויך–די אָפּמאַכען, וואָס זענען אויסגערעכענט אויף פוילישע מאַרקען, קריגס-נאָטען, רוסישע רובעלס און עסטרייכישע קראָנען.

דער טערמין פון אָנגעבען די פרעטענזיעס ענדיגט זיך דעם 30 נאָוועמבער ה. י. און נאָך דעם דאָזיגען צערמין פליסען אָפּ אלע רעכט אויף די אסעקוראַנץ-אָפּמאַכען.

וועגען די ענינים דארף מען זיך אין די אַמט-שעה'ן ווענדען אין דעם דייטשען קאָנסולאַט, אין לאָדז (אל. קאָשטשושקי 83), פוילישע בירגער, וואָס וואוינען אין אויסלאַנד, דארפען זיך ווענדען אין די פוילישע קאָנסולאַטען.

וועגען אנווענדען מציצה

די געזעלשאַפט „טאָז" אין לאָדז האָט זיך געווענדעט צו דער קהלה פערוואַלטונג און צום ראַבינאַט וועגען פערבייטען מציצה מיט עפּעס א מעדיצינישען מיטעל.

נאָך א לאַנגען ויכוח האָט דער ראַבינאַט בעשלאָסען קיין שנוים אין דעם פרט נישט אדורכצופיהרען.

אפגעקומען מיט א קלייניגקייט

(2) דער קאָנדוקטאָר פון טראַמוואַי נומער 10 האָט נעכטען בעצייטענס פערהאַלטען דעם טראַמוואַי אויף קיאָווסקא-גאַס.

נאָך א ביסעל – און פון 28-יאָהריגען שיכור סטעפאן קאָלאָדזשיק (פון האָראָדעלסקא 12) וואָלט געוועז אויס מענש...

אזוי אָבער איז ער אָפּגעקומען בלויז מיט א שטויס פונ'ם טראַמוואַי, וועלכער האָט איהם איבערגעקעהרט אויף די „גומענע פיס", און פּאָגאָטאָוויע האָט איהם בלויז באַנדאַזשירט דעם קאָפּ.

דאָס וואָס פּאָליציי האָט איהם פאַר שכרות צונויפגעשטעלט א הארבען פּראָטאָקאָל – דאָס איז א בעזונדערע זאַך.

שלאנגען האבען זיך בעוויזען

אויך אין די קאלישער וועלדער

(2) א סברא, אז מען האַלט שוין ווידער ביי די מעשי-בראשית, והא ראיה: מ'האָט ווידער לעצטענס צו טון מיט שלאַנגען...

די לעצטע וואָך האָבען מיר איבערגעגעבען וועגען פאַקטען מיט די „בויך-קריכער" אין דער פעטריקאָווער געגענד.

איצט ווידער זענען געשעהען 2 פאַלען פון צוביסען ווערען דורך גיפטיגע שלאַנגען אין א וואַלד לעם קאַליש.

א מעשה מיט אַן „אדם", און א מעשה מיט א „חוה", וכך הוה –

אז איינער יאַן סטאַניוואל האָט זיך נאָך אַנ'אויספלוג געלייגט אָפּרוהען און כאַפּען א דרייםעל אינ'ם אַזויגערופענעם „שיראַקאָווער וואַלד" הינטער קאַליש, האָט איהם א שלאַנג א ביס געטון אין דער רעכטער האַנד און ער האָט געמוזט אָנקומען צו מעדיצינישע הילף.

אַנ'עהנליכער פאַל איז אינ'ם זעלבען וואַלד געשעהען מיט איינער מאַריא וואַליסקא, וועלכע איז געביסען געוואָרען דורך א גיפטיגער שלאַנג אין א פוס.

דאס דעזינפעקצירען די טעלעפאנען

דורך דער פירמע „ALSTAN"

מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט זיך בעוויזען אַ פעראָרדנונג פון לאָדזער וואָיעוואָדע וועגען די נויטיגקייט פון דעזינפעקצירען די טעלעפאָן-אַפּאַראַטען. די פעראָרדנונג, וועלכע איז ארויסען צו דערהויבען דעם געזונד-צושטאַנד פון אונזער שטאָט, דאַרף מען אָננעהמען מיט צופרידענהייט און אוודאי וועלען אַלע טעלעפאָן-אַבאָנענטען זיך צופּאַסען צו דער דאָזיגער פעראָרדנונג. אין אונזער שטאָט האָט די וואַרשאָווער פירמע „אונטערנעהמונג צו דעזינפעקצירען טעלעפאָנען מיט'ן מיטעל „האָטאַל" געעפענט אַנ'אָפּטיילונג אָנפערטרויענדיג די לייטונג דער אָרטיגער האַנדעלס-אָרגאַניזאַציע א. נ. „אַלסטאַן". די דאָזיגע אונטערנעהמונג דעזינפעצירט די טעלעפאָנען מיט אַנ'אויסשליסליך קאָנקורענצלאָזען און בעוואוסטען שוין מיטעל „האַטאַל". דער קלייגער אָפּצאָהל – 2 זל. אַ חודש ווערט איינקאַסירט אָמענדע חודש. די פירמע „אַלסטאַן" געפינט זיך אויף זאַכאָדניאַ 72. די אייגענטימער זענען: ה"ה אינזש. ס. לייזעראָוויטש און א. גאָלדבערג.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

פערבאנד-טרופע פון א.א.פ. אין פוילען. אנפיהרונג: א. בעזמאן.

צום לעצטען מאל! היינט, מאנטאג, 9 אווענד

פאפולערע פארשטעלונג

אווענד-פרייזן פון 50 גר. ביז 160

קומט, בעוואונדערט די בערימטע אפערעטן-שוישפילערין

מרים קאראלאווא

ס'ווערט געשפילט צום לעצטען מאל די פרעכטיגע קאמישע אפערעטע

דער בעקער-טעכטער

אין 3 אקטען מיט מאדאם קאראלאווא אין דער הויפט-ראלע.

אכטונג! אין 2-טען אקט אין קאבארעט ווערט דורך מאדאם קאראלאווא אויסגעפיהרט א פאפורי פון 10 אינטערנאציאנאלע לידער און ה' קאמבאראוו וועט אויספיהרען אריגינעלע קראקאווישע טענץ.

מארגן, דינסטאג, 9 אוו. מיט מאדאם קאראלאווא „אהז א מאמע" און קאנצערט-אבטיילונג

איבערגעפאהרען א יודיש מיידעל

איין פוס — אפגעשניטען; דער צווייטער — צובראכען

(2) נעכטען ארום 6 אין אווענד איז אנ'אויטא פון דער עלעקטראווניע, אויף רוג פיעטרי-קאווער און ציגעל-גאס שיער ארויפגעפאהרען אויף א דורכגייער.

דער שאפער האט דעריבער שארף א קערע-ווע געטון דעם רודער, ווענדענדיג אויסמיידען אנ'אומגליק.

איין אומגליק אויסגעמיטען, אבער — גע-בראכט צו א צווייטען...

דער אזויגערופענער „בלאטניק" פונם אויטא האט אנגעטראפען אויף דער דורכגייענדער 20-יעהריגער מיידעל, א געוויסע אסתר קאן, און זי א שלייערער געטון אויף א סלופ.

איין פוס ביי דער אומגליקליכער מיידעל איז אפגעהאקט, און דער צווייטער-צובראכען.

אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד, איינגאנצען א צושעדיגטע, האט מען דאס מיידעל אפגעפיהרט אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל.

רויכערס, אויפמערקזאם!

פון היינט אן מעג מען שוין רויכערען אין די צוגע-טשעפעטע טראמוואי-וואגאנעס

(2) אויפן יסוד פון א מיניסטעריאלער פער-ארדענונג מעג מען פון היינט אן רויכערען פאפי-ראסען אין די צוגעטשעפעטע טראמוואי-וואגאנען.

וועגען דעם וועלען היינט ארויסגעהאנגען ווערען ספעציעלע מודעות אין די טראמוואי-וואגאנען.

אויב א טראמוואי האט 3 וואגאנען, איז דערלויבט צו רויכערען נאר אין לעצטען.

אויב—נאר איין וואגאן—איז גלייכער איינצו-האלטען זיך און נישט רויכערען, ווארום מ קאן האבען, א פראטאקאל, און דאס לוינט זיך דאך נישט...

זיך געהאנגען אין לאדז

א מעזריטשער יונגער יודישער סוחר

(2) דער 25-יעהריגער סוחר חיים מאליס פון מעזריטש (סטארי רינעק 20) איז עהרגעכטען געקומען קיין לאדז און איז פערפאהרען צו זיינעם א בעקאנטען א געוויסען קאן, אויף נאוואמיעיסקא 29.

נעכטען, אז קיינער איז אין דער דירה נישט געווען, האט זיך מאליס אויפגעהאנגען.

פון דעם שטריק האט מען איהם ארונטער-גענומען שוין א טויטען.

זיין טראגישען שריט איז מאליס בעגאנגען מחמת צאהלונגס-שוועריגקייטען.

פויערים האבען פיינט נאקעטע

האט זיך די זון-פליאזשע פערוואנדעלט אין א מיאוסע העצע

(א) די דריי לאדזער לעטניקעס: די ברידער זיגמונט און סטאניסלאוו יאנוס און זייער בעקאנטע פראנציסקא - יוזעפא פראסקעוויטש האבען זיך נעכטען פונאנדערגעלייגט האלב נאקעט ביים טייכל אין דארף באושענטשין, לאסקער קרייז.

זיי האבען געוואלט אזוי ארום זיך אביסעל אפברענען אויף דער זון...

האט דער דאזיגער „לאנדשאפט" אזוי שטארק נישט אויסגעגומען ביי די דארטיגע פויערים, אז זי האט מיט די דריי נאקעט לייט געלערנט וואזשנע בלק: אלע דריי זענען שטארק צוהורגט געווארען.

אבער צים מערסטען האט געליטען זיגמונד וועל-כער איז פון די „פויסטען-באד" ארויס מיט א צו-שפאלטענעם קאפ און מיט א צובראכענער האנד.

די פויערים וועלען האבען זיך צו פערענט-פערן פ רן געריכט.

פאר מאכען אנ'אבארט

ארייגעזעצט אנ'אקושערקע

אין תפיסה

(2) עס איז ארעסטירט געווארען — ביז זי וועט בעלייגען 2000 זל. קויציע — די אקושערקע טעאדאזיא טארקאווסקא (פון צמענטארנע 3) פאר אפטרייבען א קינד ביי א געוויסער פרוי ק. (פון 11 ליסטאפאד-גאס 49).

די פרוי ק. האט זיך געלאזט אדורכמאכען די אפעראציע אויף איהר אייגענער אחריות, ווייל זי האט נישט געוואלט האבען קיין קינדער.

דער ה' ק. האט אבער דווקא געוואלט האבען א קינד, איז ער געגאנגען און געמסרט די אקושערקע.

בערטא גערסטען אין „מירעלע אפרת"

יעקב גארדין איז די לעצטע יאהרען ביי אונז אראפ פון רעפערטואר. מען האלט איהם שוין פאר פערעלטערט און אפגעלעבט. עס זענען אנגעקומען א רייה נייע דראמען און דער עיקר מעלאדראמען-מאכער, וואס פאבריצירען ווערק ספעציעל-צוגעפאסטע פאר'ן נישט-איבערקלייבערי-שען עולם. אט די נייע מאכער ווייסען דעם רע-צעפט און דעם שניט, ווי אזוי צוזושניידען א האוק-רייסענדיגע פיעסע, וואס זאל א נעם-טון דעם עולם אזש ביים לעבער און דורכדרינגען אלע זיינע חושים, אזוי אז אפילו א שטיינערנע הארץ זאל צוגיין. יעקב גארדין איז אבער דאך געווען דער מייסטער, איינער, וואס האט דעם יודישען טעאטער א שהוים-געטון אויף אנ'אנדערן וועג. ער איז געווען א מענש מיט א גרויסער קולטור און מיט א ווילען צום אויסבעסערן הן דעם אקטיאר, הן דעם עולם. א גוטער ביהנע-קענער האט ער אין זיינע ווערק, אפילו אין די שוואכערע געוואוסט ווי אזוי צו פעראינטערעסירען דעם יודישען צו-זעהער, איהם האלטען אין שפאנונג און עמאציא-נעל אנצוציהען דעם אקטיאר. יעקב גארדין איז טאקע פאר אונז אלט און אפילו זיין בעסטער ווערק „מירעלע אפרת" רעכענט זיך שוין פאר אפגעשפילט, הגם עס איז נאך איצט א מייסטער-ווערק פונ'ם גלאט אפגעלעבטען יודישען לעבען, וועלכען מיר האבען שוין ווייט הינטער אונז.

קומט אבער אזא ווערק אריין אין די הענט פון אזא איהלע מייסטערין, ווי בערטא גערסטען, לעבט עס אויף מיט א נייעם שוואונג, און עס קומט ארויס פאר אונז ווי א נייע זאך, וואס מיר הויבען ערשט אן אפצושאצען און צו בעגרייפען. אז די ראלע פון „מירעלע אפרת" שפילט בערטא גערסטען, שטעהט אויף פאר אונז א נייע און בע-נייטע מירעלע, וועלכע איבערראשט אונז מיט איהרע דינע און צארטע ניואנסען און הויבט אויף פונדאמענט דעם פארהאנג פון אנ'עפאכע, פון וועל-כער מיר זענען שוין אזוי ווייט. די פאטריארכאלי-שע פיגור פון א פרוי, וואס האט מיט איהרע אייגענע כחות, מיט הארץ און מוח זיך דורכגע-שלאגען א וועג אין לעבען און דערגרייכט גדולה און עשירות, דערשיינט פאר אונז און לעבט אויף אינ'ם עלטערען צוזעהער, וועלכער געדענקט נאך נעפעלהאפטיג יענע צייט, זכרונות פון אמאליגע יאהרען, און פאר'ן יונגערען צוזעהער דערוועקט א געוואלטיגען אינטערעס די מערקווירדיגע שיל-דערונג פון א שטיק אפגעלעבטען פערגאנגענעם יודישען לעבען. דערצו, אז בערטא גערסטען קומט ארויס אין די סטיל-אויסגעהאלטענע מלבושים, צו-זאמען מיט איהר האלטונג, מיט דער ברייטקייט, מיט דער ליבע און שטאלץ פערקערפערט זי א שטיק אמאליגען לעבענס-שטייגער פון יענער עפא-כע. בכלל גיט אונז בערטא גערסטען אין דער ראלע פון „מירעלע אפרת" א סטילפולע צייכנונג פון נישט-לאנג פערגאנגענע דורות און וואקסט אויס פאר אונז אין א פיינע סצענישע פיגור. אין דעם בעשטעהט גערסטענס מייסטערשאפט און אי-בערגעבען דעם סטיל פון דער עפאכע, נישט נאר אויסערליך, נאר אויך מיט טיפע אינערליכע מיט-לען, מיט וועלכע זי איבערצייגט אונז און געווינט אונזער פולער סימפאטיע און אנערקענונג. עס קען נישט אפגעמעקט ווערען פון זכרון איהר טענצעלע בעגלייט מיט א געמיש פון פרייד און טרעהרען צום סוף פון ערשטען אקט, איהר פערענדיגען דעם צווייטען אקט מיט „פערוואס שטראפסטו מיך גאט?" ווי בכלל די גאנצע אייגענארטיגע צייכנונג איהרע פון דער מירעלע-אפרת-פיגור. דאס איז איינע פון איהרע שטארקסטע קרעאציעס.

די ארטיסטען לאנדאו, בוזגאן, שריפטזעצער, ראזענבלום, פישער, בליאכער א. א. האבען זיך אויסגעצייכענט אין זייערע ראלען. ס.

אין „אוזדראוויסקא"

85 רעקאנוואלעסצענטען זיצען אין א סאס-נאווען וואלד און פערברענגען דארט 4 וואכען.

אין וואלד איז אויסגעמויערט א פאוויליאן לויט דער נייעסטער טעכניק. אין בעגלאזטע ווע-ראנדעס אויף אויסגעבעטע שפיהלען ליגען אט די ליידענדע און עטעמען אין זיך אריין די ריינע לופט, וואס שפרודעלט מיט אזא שפע פון דעם שטילען וואלד. 5 מאל אין טאג גיט מען עסען אין דעם גרויסען ליכטיגען עס-זאל.

אט אזוי רוהען זיך אויס אויסגעארעוועטע מענשען אויף דער שויס פון דער נאטור אין „אוזדראוויסקא", און פאהרען צוריק מיט פרישע כחות אין דער שטאדט.

עס איז איבעריג צו זאגען ווי ווייט אזא לאדזער דארף זיך מעהר צו אינטערעסירען מיט אזא נוצליכער אינסטיטוציע, וועלכע זאל אויך קאנען זיין טעטיג ווינטער און מ'זאל אויך קאנען אויס-פערטיגען דעם צווייטען פאוויליאן אויף פערשידענע הייל-בעדער אין קווארץ לאמפען. פ.

צו וואס דערלאזען צו מאגען-קראנקהייטען?

צו וואס ערשט דערלאזען ביי די היינטיגע צייטען פון עפידעמיעס צו מאגען-פערדארבונג און מאגען-קראנקהייטען? צו וואס ערשט זוכען מיטלען ווי אזוי צו רעגולירען דעם מאגען און זיך אויס-היטען פון פערשידענע חולאתן? ווען ס'איז פער-האן אנ'אנגענעהם און זיכער מיטעל געגען אלע מאגען-קראנקהייטען און פאר פיהרען א נארמאלען לעבען. דאס איז בעקאנטע פעפסין און ראבארבאר-ווין, וועלכע ווערען דורך אלע עמפפוילען, און וועלכע האבען שטענדיג געווירקט מיט'ן גרעסטען ערפאלג.

די הייל-קונסט און דער הייגטיגער מעדיצין בעשטעהט דערין, וואס איידער צו היילען שוין קראנק געווארען דערלאזט מען באלד נישט צו דער קראנקהייט גופא. פעפסין און ראבארבאר'ווייגען דערלאזען נישט צו קיין מאגען-קראנקהייטען, די בעסטע דערמאהנטע ווייגען, געשמאק און געזונד בעקומט מען אין דער פירמע ע. שיקער, עק פול-נאצנא און באוואמיעסקא.

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבען קינא „טשארי") טעל. 134-72

עהמט אן פון ½1 — 4 און פון 7 — 8 אווענד

(83

ר. איזראעל

דאס בופעט-מיידעל

א סענסאציאנעל-ערעאטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

אויף וויפיל ס'איז מעגליך געווען האט דער אדוואקאט פארעלסקי בערוהיגט דעם אומגליקליכען קליענט.

— בערוהיגט זיך פריינד און דערצעהלט אין וואס בעשטעהט אייער אומגליק, אפשר וועלען מיר צוזאמען געפינען אנ'עצה, ווי אזוי אייך צו העלפען, א מענש דארף נישט פערצווייפלען, ס'קען נאך אלץ צוריק גוט ווערען.

און אזוי רעדענדיג, האט דער אדוואקאט גוט אריינגעקוקט אין די אויגען פון דעם ווייגענדען. ער האט זיך געוואלט דערמאנען, וואו ער האט ערגיץ געהערט דיזעלבע שטים און וואו ער האט ערגיץ געזעהען דיזעלבע געריכטס-שטריכען, אבער וויפיל דער אדוואקאט האט זיך נישט געוואלט אנ-שטרענגען האט ער זיך דאס נישט געקענט דער-מאנען. אזוי פערענדערט איז פראנקענשטיין געווען. ער איז געווען אויסגעדארט און בלייך, זיינע גע-ווענזנע שווארצע האהר זענען איצט געווען פולשטענדיג גרוי, ער איז געווען איינגאנצען בע-וואקסען, אזוי אז ס'איז ווירקליך געווען שווער איהם צו דערקענען. דער אדוואקאט האט דעריבער פארזיכטיג געפרעגט:

— ווי איז אייער נאמען, פריינד און ווער זענט איהר?

דער אומבעקאנטער האט זיך אויסגעווישט די אויגען, זיך גלייך אויפגעשטעלט פארן אדוואקאט, אזוי ווי ער וואלט אנגענומען עפיס א וויכטיגע דעציזיע און דאן האט ער געזאגט:

— איך בין אייער קליענט פראנקענשטיין.

דער אדוואקאט איז געבליבען אהן לשון, אזוי ווי א דונער וואלט אינמיטען העלען טאג אין איהם אריינגעשלאגען. ער האט געוואלט עפיס רעדען, אבער ס'איז גארנישט ארויסגעקומען, ער האט נאכגעפלאנטערט מיט דער צונג עפיס אונ-פערשטענדליכע ווערטער. ווען די ערשטע איבער-ראשונג איז אריבער האט דער אדוואקאט זיך אנגעהויבען צו אריענטירען, אז פאר איהם שטייט א גייסטיג קראנקער מענש, א משוגענער, אבער באלד האט ער אוועקגעווארפען דעם געדאנק, ווייל פאר זיינע אויגען איז פלוצלינג אויסגעוואקסען דער פראנקענשטיין, וועלכער איז געזעסען א מידער און צעבראכענער אויף דער בעשולדיגונגס-באנק און זיך געשוואוירען, אז ער איז אומשולדיג. דער אדוואקאט האט אין די געדאנקען פערגליכען „יענעם" פראנקענשטיין מיט דעם מענשען, וועלכער איז געשטאנען פאר איהם און א ענליכקייט איז געווארען וואס שטארקער און גרעסער, אבער אויך

דער געדאנק האט געדויערט נאר עטליכע סעקונדען, ווייל באלד האט זיך דער אדוואקאט דערמאנט, אז פראנקענשטיין איז פערמשפט געווארען צום טויט און איז אויפגעהאנגען געווארען און פון יענער וועלט קומט מען דאך נישט מעהר צוריק.

— איהר זענט קראנק מיין פריינד, האט דער אדוואקאט ענדליך רוהיג און פארזיכטיג געזאגט, איהר דארפט זיך ווענדען צו א דאקטאר.

זאגענדיג דאס האט דער אדוואקאט נישט אראפגעלאזען קיין אויג פון דעם פערוואקסענעם מענשען, וועלכער איז געשטאנען נעבען איהם און ווידער האט זיך איהם אויסגעדוכט, אז דאס איז דאך פראנקענשטיין.

— איהר האלט מיך פאר א משוגענעם נישט אמת, הער אדוואקאט? איך פערשטעה, אז איהר קענט נישט אנדערש האנדלען, איך אליין וואלט אויך אנדערש נישט געקענט האנדלען, אבער איך פערזיכער אייך, הער אדוואקאט, אז פאר אייך שטעהט אייער קליענט דור פראנקענשטיין.

פארעלסקי האט שוין אליין נישט געוואוסט וואס ס'טוט זיך מיט איהם, ער האט געווארפען זיין בליק אויף דער טיר, אזוי ווי ער וואלט פון דארטען געווארט אויף הילף אדער לכל-הפחות אויף אנ'עצה.

פראנקענשטיין האט אזוי ווי ארויסגעלייענט דעם ארוואקאט'ס געדאנקען און זיך געבעטען.

— למען השם, הער אדוואקאט רופט נישט קיינעם, גיט מיך נישט אויס, איך האב אין ערגיץ נישט וואו צו זוכען הילף, איך האב אין ערגיץ נישט געפונען, האב איך געמיינט, אז ביי אייך, ביי דעם, וועלכער איז געווען איבערצייגט אין

מיין אונשולד און האט מיך אזוי שטארק און אויפ-ריכטיג פערטיידיגט, וועל איך געפונען א גוט ווארט, דערווייל האב איך זיך גענארט דאס אויך נישט, גוט, ווייל איך פון דאנען אוועקגעהען און פערזיכער אייך, אז מעהר וועל איך אייך אויך נישט בעאונרוהיגען.

פראנקענשטיין האט זיך געקליבען אוועקן צוגעהען, נאר דער אדוואקאט האט זיך ווי אויפ-געוועקט פון שלאף.

— ווארט, געהט נאך נישט, זיצט נאך א בין סעל, בערוהיגט זיך און אויך איך אליין וועל זיך בערוהיגען, ווארט נאך א וויילע, ביז איך וועל זיך אריענטירען, אדורכטראכטען, וואס דא קומט פאר.

פראנקענשטיין האט זיך אוועקגעזעצט און דער אדוואקאט האט אנגעהויבען צו שפרייזען אהין און צוריק איבער'ן צימער. יעדעס מאל ווען ער איז צוגעקומען צו פראנקענשטיין, האט ער זיך אפגעשטעלט, איהם אריינגעקוקט אין די אוי-גען, אפגעמאסטען מיט זיין בליק פון קאפ ביז פיס און ווייטער געגאנגען. קיינער האט נישט געשטערט די שטילקייט, וואס האט געהערשט אין צימער. פראנקענשטיין האט נייגיריג נאכגעקוקט יעדען שריט פון אדוואקאט און געווארט אויף זיין ענטגילטיגען בעשלוס. צום סוף האט זיך פא-רעלסקי אפגעשטעלט נעבען זיין קליענט און גע-פרעגט:

— ווי קומט עס, אז איהר האט זיך אזוי שטארק פערענדערט?

(פארטזעצונג קומט).

נייע 10 זלאָטעס

אַ זילבערנע האַרטע מטבעה

(2) פון היינט אָן ווערען געלאָזט אין פאַר־קעהר די נייע 10־זלאָטע־מטבעות.

זיי זענען, זעלבסטפערשטענדליך, אַ סך גרעסערע, ווי די 5־זלאָטע׳דיגע.

— איי, ווי פערדינט מען זיי ? תיקו – בלייבט אַ קשיא !

געשטאָרבען אין טראַמוויי

(א) דער 61־יאָהריגער וולאַדיסלאוו בערנאַ פון דאָרף ראדלענקי האָט לעצטענס פערבראַכט ביי זיין שוועסטער אין לאָדז (אויף קראַקוסקא־גאַס 5) און איז נעכטען צוריקגעפאָהרען מיטן טושינער טראַמוויי.

פאָהרענדיג איז איהם נישט גוט געוואָרען, און איידער נאָך עס האָט בעוויזען צו קומען פּאַ־טאָוויץ איז ער געשטאָרבען.

מרים קאַראַלאָוואַ׳ס ערפאָלג אין פילהאַרמאָניע

היינט ווערט אין פילהאַרמאָניע געגעבען אַ גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג צו ביליגע פרייזען. ס׳ווערט געשפּילט צום לעצטען מאָל די בערימטע קאָמישע אָפּערעטע אין 3 אַקטען „דעם בעקערס טעכטערל", וועלכע האָט אַזוי אויסגענומען ביים פּובליקום.

ס׳איז ווערט צו בעמערקען, אַז אין 2־טען אַקט, אין קאַבאַרעט קומט פאָר אַ גרויסע רעווי מיטן אנטייל פון מרים קאַראַלאָוואַ, וועלכע פיהרט אויס אַ פּאָפּורי פון אַ רייהע אינטערעסאַנטע לידער. ש. קאַמבאַראַוו טאַנצט אַקראָבאַטישע טענץ.

היינט — אומאָפּרופליך לעצטע פאָרשטעלונג פון בערטאַ גערסטען

נישט רעכענענדיג זיך מיט אַלע אינטער־ווענצען, מוז דאָך שוין היינט פר. בערטאַ גערסטען פערענדיגען איהרע גאַסטשפּילען אין „סקאַלאַ"־טעאַטער.

„מירעלע אפרת" וואָלט זיך זיכער לאַנג געהאַלטען אויף דער ביהנע מיט בערטאַ גערסטען — ס׳מוז ליידער אָרונטער פון אַפי״ש, ווייל היינט געזעגענט זיך די קינסטלערין ענטגילטיג מיט לאָדז.

בערטאַ גערסטען האָט גאַסטראָלירט אין לאָדז זעקס וואָכען און איז שטאַרק בעליבט און פּאָפּולער געוואָרען ביים לאָדזער טעאַטער־עולם.

לאָמיר האָפען, אַז בערטא גערסטען, וועט נאָך ווען עס איז, אפשר אויף איהר צוריקוועג זיך ווידער בעווייזען פארן לאָדזער עולם.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מאָנטאָג, דעם 1 אויגוסט

11,58 צייט־סיגנאַל, 12,10 טעגליכע פּרעסע־איבערזיכט, 12,40 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוני־קאַט, 12,45 גראַמאָפאָן־פּליטען, 3 40 גראַמאָפאָן־פּליטען, 4,35 קאָמוניקאַט פאַר פישער און שיפער, 4,40 געשפּרעך אין דער פראַנצויזישער שפּראַך, 5,00 נאָכמיטאָג־קאָנצערט, 6,00 רעפעראַט, 6,20 טאַנץ־מוזיק, 7,15 פערשידענעס, 7,35 ראַדיאָ־פּרעסע, 7,45 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער, רעפּערטואַר פון די טעאַטערען, 8,00 קאָנצערט, 9,50 פּרעסע־בעריכט, 9,55 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט פאַר לופטפליהער, 10 טאַנץ־מוזיק, 10,40 ספּאָרט.

אויסלאַנד

4,45 פּאַריז – רעסטיטאַל־קאָנצערט, 8,30 שטראַסבורג–קאָנצערט, 8,30 וויען–מאָצאַרט־קאָנ־צערט, 8,30 מיילאַנד–אָפּערע. 9,00 בריסעל–סימ־פאָנישער קאָנצערט, 10,15 קאָפּענהאַגען – סימפאָ־נישער קאָנצערט.

שבועה דאורייתא

היינט, מאָנטאָג, 10 אַ זייגער פריה וועט שווערען אין דער אַלטשטאַטישער שוהל לויט אַנ׳אורטייל פון שטאַטישען געריכט, דער הענדלער פון ווייסע און שוואַרצע דוב׳יגעס

אברהם בער קאַצבערג

וועגען אַ קליינע געלד־סומע.

מיט אַכטונג

4594 **א. ראָזענבלום.**

דער לאָנגיעריגער בעוואוסטער גלאַט כשר׳ער

רעסטאָראַן

פון צ. ראָזענבלום

מאַכט בעקאַנט, אַז פון מיטוואָך, ד. 3־טען אויגוסט 1932 ווערט אויך אַרויסגעגעבען

מילכיגע מיטאָגען

צו ביליגע פרייזען

מיט אַכטונג 38 צ. ראָזענבלום פּעטריקאָווער 38

רעזולטאַט פון די וואַהלען אין דייטשלאַנד

(ענדע פון דער 1־טער זייט)

שליסט זיך מיט: 8 דער׳הרג׳עטע...

אין בערלין זענען בסך הכל געוואָרען דורכגע־פיהרט 300 אַרעסטען.

בעת 34 געשלעגען זענען 6 פּערזאָן שווער פערוואונדעט געוואָרען און 18־לייכטער.

פּאָליציי האָט אָפּגעשטעלט די „רויטע פאָן" אויף 10 טאָג, אַנהויבענדיג פון׳ם 1 אויגוסט — פאַר׳ן אָפּדרוקען אַ קאָמוניסטישען אויפרוף.

צו אַראָפּוואַרפען מיט כוח די קאָנסטיטוציע און איינפיהרען אַנ׳אַרבייטער־דיקטאַטור.

אין קאַרלסרוהע איז צוגעמאַכט געוואָרען דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער אָרגאַן דער „פיהרער" פאַר אַנ׳ערנסטע אַרויסטרעטונג געגען דעם מלוכה־אויטאָריטעט, און פאַר נישט וועלען אָפּדרוקען אַ הכחשה.

ערשטע וואַהל־רעזולטאַטען

ב ע ר ל י ן, 31 (ספּ. טעל.)

ביז 11 אַ זייגער זענען אָפּגעגעבען געוואָ־רען 28,466,200 שטימען.

די סאָציאַל־דעמאָקראַטען האָבען בעקומען 6,159,700 (אַנ׳ערך 21 פּראָצ.); היטלעראָווצעס 10,700.000 שטימען (אַנ׳ערך 35 פּראָצ.); די קאָמוניסטען – 4,212.900 (אַנ׳ערך 14 פּראָצ.); דער צענטר 3,644,000; די דייטש־נאַציאָנאַלע 1,715,500 שטימען.

ב ע ר ל י ן, 31 (ספּ. טעל.)

באַלד אין דער פריה האָט געשטימט הינ־דענבורג מיט זיין זוהן. דערנאָך היטלער מיט זיין שטאַב.

אויך אין די שפּיטעלער זענען די שטימען געזאַמעלט געוואָרען. ס׳רוב האָבען די קראַנקע געשטימט פאַר די סאָציאַל־דעמאָקראַטען.

ב ע ר ל י ן, 31 (ספּ. טעל.) 12 ביינאַכט. עס זענען צוגעציילט געוואָרען 32,806,000 אָפּגעגעבענע שטימען.

עס האָבען בעקומען:

די סאָציאַל־דעמאָקראַטען – 7,155,800 שט.

די היטלעריסטען – 12,042,300 שטימען.

די קאָמוניסטען – 4,780,200.

צענטרום – 4,174,200.

די דייטש־נאַציאָנאַלע – 1,994,200.

די דייטשע פאָלקספּאַרטיי – 405,700.

די דייטשע ווירטשאַפטס־פּאַרטיי – 132,800.

די דייטשע מלוכה־פּאַרטיי – 331,100.

די בייערישע פאָלקס־פּאַרטיי – 646,100.

„לאַנדפאָלק" – 43,700.

קריסטליך־געזעלשאַפטליכע – 320,400.

קליינע גרופּירונגען און גע׳פּסל׳טע שטי־מען – 579,800.

מ׳דאַרף בעמערקען, אַז אין 35 וואַהל־קריי־זען זענען פאָרגעשטעלט געוואָרען 62 ליסטעס.

ב ע ר ל י ן, 31 (ספּ. טעל.) אין אַלגעמיין זענען אָפּגעגעבען געוואָרען אַנ׳ערך 37,000,000 שטימען, דאָס הייסט, אַז געשטימט האָבען 83,2 פּראָצענט וואַהל־בערעכטיגטע.

בעקומען האָבען:

די סאָציאַל־דעמאָקראַטען 7,951,245 שטי־מען (133 מאַנדאַטען).

די היטלעראָווצעס – 13,732,777 שטימען (229 מאַנדאַטען);

די קאָמוניסטען – 5,278,094 שטימען (89 מאַנדאַטען).

דער צענטר צוזאַמען מיט דער בייערישער פאָלקס־פּאַרטיי – 4,586,501 שטימען (98 מאַנ־דאַטען).

די דייטש־נאַציאָנאַלע – 2,172,941 שטימען (37 מאַנדאַטען).

צו דער אומבעדינגטער מעהרהייט דאַרף מען דערגרייכען צו דער צאָהל פון 299 מאַנ־דאַטען.

אפילו, אין פאַל, ווען היטלער זאָל גיין מיט די איבערגעבליבענע קליינע גרופּירונגען, קאָן ער נישט בילדען קיין מעהרהייט, ווי ס׳קאָנען אויך נישט בילדען קיין מעהרהייט די אַנהענגער פון דער ווייַמאַרער קאָנסטיטוציע (רעפּובליקאַנער).

אַלס דעצידירענד ציינגעל וועלען זיין די קאָמוניסטען.

פון דעם איצטיגען צוזאַמענשטעל איז צו זעהן, אַז דער פּאַרלאַמענט וועט נישט בכוח זיין צו בילדען אַ שטענדיגע מעהרהייט און אַרבייטען אין אַ רוהיגער אַטמאָספער.

אין אַלגעמיין זענען געוועהלט געוואָרען 602 דעפּוטאַטען.

געשאָסען אויף היטלערן

די קויל האָט איהם אויסגעמיטען

ב ע ר ל י ן, 31 (ספּ. טעל.)

היינט בייטאָג, ווען היטלער צוזאַמען מיט זיין אַדיוטאַנט שלייכער זענען געפאָהרען אין אַנ־אויטאָ איבער דער שטאָט האָט מען נישט ווייט פון ראַטהויז אויסגעשאָסען אויף היטלער׳ן פון אַ רעוואָלווער.

די קויל האָט איהם אויסגעמיטען.

די טראַגעדיע פון נאַפּאָלעאָנ׳ס זוהן

— הייסט געבען הונדערט מיט איין האַרמאַטען־שאָס!

מיט דעם דאָזיגען אויפרוף איז נאַפּאָלעאָן דעם 20־טען מערץ 1811 אַרויס פון דער קייזער׳נס צימער. פראַנקרייך האָט באַקומען אַ טראָן־פאָל־גער. דאָס געבורט איז צוגעגאַנגען שווער, דאָס ניי־געבוירענע האָט נישט געוואָלט אָטעמען און מ׳האָט עס כמעט געצוואונגען צו לעבען. פראַנקרייך האָט געמוזט האָבען אַ טראָנפאָלגער....

נאַפּאָלעאָן האָט זיין גאַנץ לעבען נישט פאַר־געסען זיין ליבע צו זיין ערשטער פרוי, זשאָזעפינע. [illegible] זי האָט איהם אָבער נישט געקענט געבען קיין קינד און דעריבער האָט ער זיך געמוזט מיט איהר שיידען. שנעל און אָהן סענטימענטען איז דאָס געמאַכט געוואָרען, און דעצעמבער 1809 איז זשאָזעפינע געוואָר געוואָרען, אַז זי איז שוין נישט נאַפּאָלעאָנס ווייב. דאַן האָט נאַפּאָלעאָן זיך גענומען זוכען אַ פּאַסיגען שידוך און צווישען די אייראָפּעאישע פירשטינס איז זיין אויסוואַהל געפאַלען אויף מאַריע לואיזע, די טאָכטער פון עס־טרייכישען קייזער פראַנץ דעם 1־טען.

דעם 11־טען מערץ 1810 איז פאַרגעקומען די חתונה, ביי וועלכער דער חתן איז נישט געווען, נאָר געשיקט אַ פערטרעטער (לויט די קירכליכע פאָרשריפטען איז אַזאַ סיטואַציע מעגליך). נאַפּאָלעאָן איז ענטקעגענגעפאָהרען זיין פרוי און געלעזט די פראַגע — צי זי איז נאָך זיין כלה, אָדער שוין זיין פרוי, — אויף אַ פּשוט׳ן אופן: באַלד אין דער ערשטער נאַכט איז זיין בעזונדער בעט, וואָס איז איהם צוגעגרייט געוואָרען אין אַ צווייטען פליגעל פון שלאָס, געבליבען ליידיג...

מאַריע לואיזע איז געווען זייער צופרידען פון איהר מאַן, און נאָכ׳ן געבורט פון קינד איז איהר „צערטליכע ליבע צום מאַן" נאָך שטאַרקער. [illegible] בעריהרט פון [illegible] פאַרבונדקייט, דאָס נאַפּאָלעאָן ווייזט אַרויס צום קינד.

דער גרויסער נאַפּאָלעאָן פלעגט זיך גאַנצע טעג שפּילען מיט זיין זוהן, וועלכען ער האָט שוין אין אַ גאָלדענעם וועגעלע בעשאָנקען מיט׳ן טי־טעל „קעניג פון רוים" און וועלכען מ׳האָט פון ערשטען טאָג פון זיין געבורט אַרויסגעוויזען קע־ניגליכע עהרע. ווען מ׳האָט געבראַכט צו איהם דאָס קינד, האָט דער דינער ביי דער טיר געמוזט אויסרופען:

— זיין מאַיעסטעט, דער קעניג פון רוים!

מ׳פלעגט ביים קינד אין וויגעלע אַריינלייגען ביטעס, וואָס זענען געווען געווענדעט צום קייזער און נאַפּאָלעאָן פלעגט די אַלע ביטעס גינסטיג ערלעדיגען. עסטרייך האָט בעשלאָסען אַ פּריוואַט־אָפּמאַך מיט פראַנקרייך און בידע צדדים האָבען געקענט צופרידען זיין. נאַפּאָלעאָן, וואָס פלעגט פריהער אָפט טראַכטען, וואָס עס וועט גע־שעהען אין פראַנקרייך נאָך זיין טויט, האָט שוין איצט געהאַט אַ טראָנפאָלגער און דער מלוכה־קאַנצלער מעטערניך ווידער האָט מיט זיין שאַרפען שכל קאָמבינירט וואָסערע מעגליכקייטען עס קענען זיך שאַפען אין דער צוקונפט. אויך מאַריע לואיזע איז געווען צופרידען: איהר מאַן איז דאַמאָלסט געווען אין פולען גלאַנץ פון זיין רוהם און זי האָט געהאַט ביי איהם אַ פרעכטיגען לעבען.

אַלע ווייסען אָבער, וואָס עס איז ווייטער געשעהען. נאָך די יאָהרען פון רוהם זענען גע־קומען גרויסע מפּלות. אין יאָהר 1812 איז נאַפּאָלע־אָנס אַרמעי צוזאַמענגעבראָכען געוואָרען אין רוס־לאַנד, אַ יאָהר שפּעטער איז אויסגעבראָכען די מל־חמה מיט פּרייסען און עסטרייך האָט זיך געשטעלט אויף דער זייט פון נאַפּאָלעאָנס שונאים טראָץ אַלע בעמיהונגען פון מאַריע לואיזע. די פעלקער־שלאַכט ביי לייפּציג האָט ענטשידען דעם גורל פון נאַפּאָלעאָנען.

„זיי רוהיג — האָט דער קייזער פראַנץ גע־שריבען צו זיין טאָכטער — ד[י] מלחמה וואָס מיר פיהרען, איז אַ ריין פּאָליטישע. איך בין און וועל קיינמאָל נישט זיין קיין שונא דיין מאַן".

דעם 25־טען יאַנואַר 1814 האָט זיך נאַפּאָ־לעאָן געזעגענט מיט זיין פרוי און געוואָרפען זיך אין קאַמף געגען די אַרמעען פון זיינע געגנער. ער האָט שוין זיין פאַמיליע קיינמאָל מעהר נישט געזעהן. „איך טרוי איך אָן דאָס טייערסטע וואָס איך האָב" — האָט ער געזאָגט צו די אָפיצירען פון דער פּאַריזער נאַציאָנאַלער גוואַרדיע.

די געשעהענישען זענען געלאָפען מיט אַ קינאָמאַטאָגראַפישער שנעלקייט. פּאַריז איז איינגע־נומען געוואָרען דורך דער קאָאַליציע, די קייזערין איז אַנטלאָפען מיט איהר זוהן, נאַפּאָלעאָן האָט אַבדיקירט און איז פערשיקט געוואָרען אויף דעם אינזעל עלבאַ. פון דאָרט האָט ער געשריבען צו זיינע פערטרויטע מענשען מ׳זאָל זעהן, זיין זוהן זאָל נישט אַריינפאַלען אין די הענד פון עסטרייכישען קייזער.

„איך וויל בעסער מ׳זאָל איהם דערווערגען אָדער דערטרינקען, איידער ער זאָל זיין אויפ׳ן עסטרייכישען קייזערליכען הויף".

מאַריע לואיזע האָט אָבער געשריבען אַ מאָד־נע שפּיל. דעם 7־טען אַפּריל האָט זי ערקלערט נאַפּאָלעאָנס שליח, אַז איהר אָרט איז ביי דער זייט פון איהר מאַן, אָבער באַלד אויף מאָרגען [illegible] זי [illegible] איהר זוהן צום קייזער פראַנץ מיט דער וועגדונג, אַז ער איז נישט שולדיג אין די פעהלערען פון זיין פאָטער. אין צוויי וואָכען אַרום איז זי אַוועקגעפאָהרען קיין וויען, נישט אַרויס־ווייזענדיג דעם קלענסטען מיטגעפיהל איהר מאַן, און איבערגעגעבען דעם „קעניג פון רוים" אין דער געפאַנגענשאַפט אויפ׳ן ווינער הויף. נאַפּאָ־לעאָן האָט געשריבען אָהן אַ שיעור בריף פון אינזעל עלבאַ, צערטליכע, מיט ביטעס און מיט דראָהונגען. ס׳האָט גאָרנישט געהאָלפען. מאַריע לואיזע האָט איינמאָל בעוויליגט צו שיקען אַ ביכטעל לאָקען פון זיין זוהן, אָבער גלייכצייטיג ערקלערט זי איה־רער אַ פריינדין, אַז זי האָט נישט בדעה מעהר צו [illegible]טערעסירען זיך מיט׳ן גורל פון איהר מאַן. זי האָט שוין, איבריגענס, געהאַט מיט וועמען זיך צו [illegible]ינטערעסירען: זי האָט געהאַט אַ געליבטען, דעם גראַף ניי[פּ]פּערג, מיט וועלכען זי פלעגט אַרומ־פאָהרען אין די בעדער און יעדע פאַר יאָהר מזכה זיין איהם מיט אַנ׳אומגעזעצליך קינד.

(סוף מאָרגען)

רעפעראַט פון ד״ר אַרלאָזאָראָוו

אויף דער זיצונג פון אַקציאָנס־קאָמיטעט

ל אָ נ ד אָ ן, 31 (יט״א טעלעגראַפיש) אויף דער היינטיגער זיצונג פון ציוניסטישען אַקציאָנס־קאָמיטעט האָט געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען דער אַרבייט פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו אין ירו־שלים — ד״ר אַרלאָזאָראָוו. דער רעדנער האָט צווישען אַנדערען געזאָגט, אַז דער איצטיגער הויך־קאָמיסאַר וואָוקאָפּ פערשטעהט די וויכטיגקייט פון לאַנד־אויפבוי, ס׳איז נישט ריכטיג די מיינונג, אַז די מעהרהייט פּאַלעסטינער בעאַמטע זענען אַנטי־ציוניסטיש, אַ טייל זענען פערהאַן אַנטי־ציוניסטישע בעאַמטע, סיר וואָוקאָפּ בעקעמפט די דאָזיגע טענ־דענץ.

בערירענדיג דעם פּרעסע־בעריכט זאָגט ד״ר אַרלאָזאָראָוו, אַז מ׳האָט געהאַט אָנגעוויזען, דאָס ס׳זענען פערהאַן 4000 באָדענלאָזע אַראַבער, דער־נאָך ג׳ז די צאָהל פּערקלענערט געוואָרען ביז 1700, איצט שוין ביז 249.

די קאָלאָניזאַציע, זאָגט דער רעדנער דאַרף פערשפּרייט ווערען אויך אויף עבר־הירדן, ס׳איז שוין פערהאַן אַ מעגליכקייט איצט צו קויפען דאָרט ערד, ס׳איז אָבער נישט פערהאַן קיין געלד, ד״ר אַרלאָזאָראָוו בעגרינדעט, דאַן די נויטיגקייט צו בעקעמפען די פּראָפּאַגאַנדע פון די מופטי־אַנ־הענגער, אין דער הינזיכט איז שוין עפּיס געטון גע־וואָרען.

נאָך דעם רעפעראַט פון יאַקאָבזאָן וועגען דער אַרבייט אין גענף ענטוויקעלט זיך אַ דיסקוסיע אין וועלכער סובעמען אַנטייל: יצחק גרינבוים, גאָלדמאַן, שפּרינצאַק און קאַפּלאַנסקי.

היינט פּראַכטפולע פּרעמיערע! שעהנער און מעלאָד. פילם, וועלכער בעזינגט די ראָמאַנטישע אידיליע פון אַ ליבעס־פּאָר אויף די הויכע אינזלען פון דרום־ים א.נ.

„די געליבטע פון טאַהיטי"

רעזשי פון געניאַלען שאַפער פון „פּאַגאַני", „ווייסע שאָטענס"–S. Van Dyke אין די הויפּט־ראָלען: Conhita Montenegro, Leslie Homard

דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט. אָנהויב אין געוו. טעג 5 30 נאָכמ. שבת און זונטאָג – 2.30 בייטאָג. הנחה־בילעטען גילטיג אָהן בעגרענצונגען.

צו אלע טעלעפאָן=אבאָנענטען!

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אז די דורכפיהרונג פון דעזינפעקציע ביי טעלעפאָנישע אַפּאַראַטען לויט דער פעראָרדנונג פון ה׳ וואָיעוואָדע פון׳ם 3-טען אפריל 1932 (Dz. Rozp. Wojew. Łódzk. № 24 z dn. 15.6.32 r.) האָבען מיר איבערגעגעבען אויף לאָדז און לאָדזער וואָיעוואודזטווע דער האנדעלס-געזעלשאַפט אונטער דער פירמע

„A L S T A N" – Sp. z ogr. odp.

צוליב׳ן פעסטשטעלען פון פאַלען ביים נאָכמאכען אונזער דעזינפעקציע-מיטעל „DATOL" אלס די אויסשליסליכע רעפרעזענטאנטען פון דעם דאָזיגען אַפּאַראַט, נעהמען מיר אויף זיך די גאנצע פעראַנטוואָרטליכקייט פאר דער ווירקונג פון דער דעזינפעקציע נאָר דאַן, אויב די דעזינפעקציע ווערט דורכגעפיהרט דורך דער אויבענדערמאָהנטער פירמע „ALSTAN"

Przedsiębiorstwo Dezynfekcji Aparatów Telefonicznych środkiem „DATOL" w Warszawie.

אין צוזאמענהאנג מיט׳ן אויבענדערמאָהנטען, נעהמען מיר אָן בעשטעלונגען אויף צו דעזינפעקצירען טעלעפאָנישע אפאראטען מיט׳ן מיטעל „D A T O L", און בעטען אלע מעלדונגען צו ריכטען לויט׳ן פאָלגענדען אדרעס.

Dezynfekcja Aparatów Telefonicznych środkiem „DATOL"
ŁÓDZ, Zachodnia 72, I p. tel. 106-94
„ALSTAN" Sp. z ogr. odp. 4591

די איבערגעבליבענע פון סעזאָן איז א נישט גרויסער צאהל סחורות, ווי:

טישטיכער פאַר גערטנער
אין געשמאַקפולע מוסטערן
טאשען=טיכלעך
אין שעהנע מוסטערן און פערשידענע סאָרטען
האנדטיכער
צום באָדען, פנים און פאר דער קיך
ליילעכער
אין 3 פערשידענע קוואַליטעטען
ספאָרט=העמדער
אין די נייעסטע מוסטערן און אין בעסטער אויספיהרונג

ק ע ן מ ע ן ב ע ק ו מ ע ן
צו בעדייטענד פערקלענערטע פרייזן
א ו י ף א ו נ ז ע ר
נאך=סעזאָן= אויספערקויף
ווידזעווער רעשטען אין פערשידענע סאָרטען צו 5, 7 און צו 10 זל. פאַר אַ פעקל.

KONSUM
PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.
ROKICIŃSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16

SANATORJUM „PALACE"

פאַר דערוואקסענע און קינדער
אין בעלמי (הינטער לאָדז)
נעמט אָן אַלעראַרט קראַנקע און רעקאָנוואלעסצענטען.
אויפזיכט פון דאָקטוירים-ספּעציאליסטען.
היל-בעדער. טעראַסען צו זון-לופט-בעדער. הערליכער פאר שפּאַצירען. היל- און אָטעם-גימנאַסטיק. טעניס-שפּיל און אנדערע פערגעניגונגען. -- לויפענד וואַסער און די צימערן, שעהנע געגענד און פאַסטאנדיגע וואלד.
אידעאַלע אפרוה=בעדינגונגען.
Dyrektor
Dr. RAKOWSKI. 3057

פאר גראַפישע אנשטאלטען דרוקערייען און פערלאגען עמפפעהלט
די איינציגע אידישע ציטקעראַנסט אין לאָדז
„געצלונקס"
טעל.: 241-24
104

Dr. med. Haltrecht

ספּעציאַל=ארצט פאר הויט- און געשלעכטס=קראנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 21=245
נעמט אָן פון 5–9 אָוו., זונטאָג פון 10–1 בייטאָג
פאר אונבעמיטעלטע – לעסטניצע - פרייזען.

אַ היל=אנשטאלט

פאר אוירען, נאָז, האלז און אָטעם=קראנקהייטען
פון **Dr. Z. RAKOWSKI**
אין בעלמי (הינטער לאָדז)
נעהמט אָן אָנמעלדונגען אויף צו זיין און אָפּעראַציע, הילף. – פיזיקאַלישע היילונג, הייל-בעדער, זון-לופט בעדער, הייל- און אָטעם-גימנאַסטיק.
צו ערפאַהרען אויפ׳ן אָרט אָדער 11 ליסטאָפּאַד 6
טעל. 127-81 1868

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאַר אַ אנאנס ביז 15 ווערטער

אַנ׳אָנשטענדיגער, מיט גוטע רעפערענצען חסידישער יוד, אין די מיטעלע יאָהרען, זוכט וועלכע ס׳זאָל נישט זיין ארבייט, אפילו פאר אַ שומר. די אַדרעס צו ערפאהרען אין „נייעס פאָלקסבלאַט. 8746

אַ קוואַליפיצירטער נייער (רין) ווערט זאָפאָרט געזוכט צו רעפאָרמעס ארויסצוגעבען אויף רעפערירקעס צו אַרבייטען אויפ׳ן אָרט. ליבראָווסקי צעגעלניאַנאַ 15. 4588

אַ פריזיער (דאַמסקע-מענסקע) אָדער אַנ׳אָנדולאַטאָר ווי אויך אַ פּאָמאָצניק ווערען געזוכט ביי שעפּעס, 6 טען שערפּען 56. 4586

אַנ׳אָרט צו שלאָפען פאַר 1 יונגערמאַן אין אַ בעזונדער צימער פראָנט, 1-טען שטאָק. צו ערפאַהרען פילסודסקיעגאָ 56, וו. 6. 4589

Dyskrecja zapewniona. Skradziono 1 weksel blanko na 1000 Zł. wyst. M. Brandsteter, Łódź, 1 weksel na Zł. 50.— pł. 15.9. wyst. N. Myśliborski, Gdańska 43, oraz dokumenty. Zwrócić za wynagrodzeniem. Moniek Śpiewak, Cegielniana 18. Weksle powyższe unieważniam, 4500

איינציגע אנשטענדיגע יונגעלייט קענען בעקומען לאָזשי ביי אַנ׳אינטעליגענטער פאַמיליע נעגען ביליגען מאָנאַטליכען אָפּצאָהל. צו ערפאהרען פּאָמאָרסקא 14, פראָנט, 2. שט. וו. 4–5.

אַ קוואליפיצירטע אָבערלאָק-נייהער (רין) צו טריקאָ-וועש ווערט געזוכט. צו ערפאהרען לוטאָמירסקא 26, רעכטע פיצינע, 2-טער איינגאנג, 1-טער שטאק. 4595

גוטע מיטנייערס קענען זיך זאפאָרט מעלדען ביי גיעדזשוויעדזש, נארוטאָוויטשא 5. 45[illegible]

די ערשטע יודישע
ראַהמען-פאַבריק
פון י. צווייליך, לאָדז,
באַרוטאָוויטשאַ 11, (אין הויף)
ע מ פ פ ע ה ל ט **צו פאַבריקס=פרייזען**
זעמטליכע איינראַהמונגען אין
ראַהמען
לייסטען סטיל אוואַהל
ווי אויך לייסטען צו טאַפּעטען און גארדין-קאַסטען אין אַ גרויסען אויסוואַהל.

ווערקשטעטער פון שירמס און שפּאַציר=שטעקענס
ס. פייגענבוים,
לאָדז, באַרוטאָוויטשאַ 19
עמפפעהלט אין אַ רייכען אויסוואַהל פון קאָלירטע דאַמען- און מענער=שירמס און שטעקנס צו האנקורענץ=פרייזען.
נעמט אָן אַלערליי רעפּעראַטורן פון שירמס און שטעקנס

כעמיש-
באַקטעריאָלאָגישע
לאַבאָראַטאָריע
פון מאַגיסטער
ב. שאץ
פּיעטריקאָווער 37
פראָנט, 2 שטאָק.
אנאליזען פון קאַל, אורין לייכען און אנד.
מ ע ס י ג ע פ ר י י ז ע ן.

ENGLISH
פאַראָנפענגער און פאָרטגעשריטענע. קאָנווערסאַציע, ליטעראַטור ערטיילט אַ פעהיגער פעדאַגאָג. – אָפּפערטען אין אדמיניסטר. פאַר "Mir"

Dr. MED. J. LUBICZ
כ י ר ו ר ג - א ר ט א פ ע ד
פּאָלודניאָווא 9, טעל. 17=183
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראַצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען ווי: חקלאָדקעס אויף פלאַטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. אז. וו.
נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

ל ע כ ע ר
אויף דער מאַשין ווערען אויסגענייט
שרודמיעסקאַ 8.

זיכערע הילף און א רפואה

אהז א אפּעראַציע, אָן בלוט. אהז א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס איז גוף פאר הויקערס און פיס

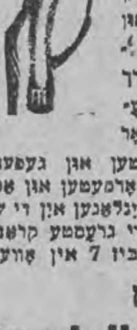

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראַך ווערט גרויס אזוי ווי אַ מענשען-קאָפּ, אָדער אזוי ווי אַ וואַסער-קאַן און עס פאַלט אריין אין דעם פיס און דער קראַנקער איז אין אַ גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטערבליך. ספּעציעל געזונע היילבאַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פּראָפעסאָרען מיט מיינע בעהאַנדלונג און פון דיטשען פּראָפעסאָר דאָקטאָר בראַבירעקיינר בעווייזען זיכער דעם שוועכסטען און געפעהרליכסטען בראַך. אויך פאר הויקערס, ליימונגען מיט היל-גאַרסעטען און פּלאַטשען פאר פערקרימטע פיס און פּלאַט-פוס, ספּעציעלע איינלאַגען אין די שיך קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען, פאר די גרעסטע קראַנקע אָדערן. עמפפאַנגט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָווענד.

אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד״ר באַראנעש, פּראָפ. ד״ר י. מאַרישער, פּראָפ. ד״ר בר. קיפלאנאָווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.
דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאַנק דעם ה׳ ד״ר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקא 10 פאר זיין זאָרגפעלטיגען פערלענגען מיר אנ׳אָרטאָפּעדישען באַנדאַזש. אַ דאַנק דעם דאָזיגען אָרטאָפּעדישען באַנדאַזש פיהל איך מיך זעהר גוט און עס דראָהט מיר נישט קיין שום געפאַהר. כ׳מוז בעמערקען, אז זייט אַ סך יאָהרען האָב איך געליטען אויף אַ נאַפּעל-בראַך און אַלע באַנדאַזשען אויסגעפיהרטע אין ווין, בערלין, רוים און אנדערע שטעט און מוז בעטאָנען אלס דאָקטאָר און אלס ליידענדער, אז אָרטאָנק דעם גרויסען ספּעציאַליסט ה׳ ד״ר. י. ראַפּאַפּאָרט בעוויין איך זיין פאַכמענישע פערלענטען באַנדאַזש.

Doktór medycyny
M. Geller, Łódź, Kopernika 49.
דער רעיענט קאָנסומיערוש ראַטמאַן אין לאָדז, פּיעטר קאָהען 72 האָט דאָס דאָזיגע אמטליך בעשטעטיגט. do LR678

Na Wydawnictwo „Naier Folksblat". spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Naier Folksblat". Piotrkowska 21.